

SENIOŘI V PARDUBICKÉM KRAJI

**Ing. Petr Matoušek
Ing. Monika Mikanová
Ing. Hedvika Fialová
RNDr. Petr Dědič**

24.11.2015, KS ČSÚ v Pardubicích

Zdroje dat

- **Demografické statistiky ČSÚ** – věkové složení obyvatelstva, úmrtnostní tabulky, naděje dožití, projekce obyvatelstva krajů do roku 2050
- **Sčítání lidu, domů a bytů 2011** – poskytuje potřebný detail podle věku, pohlaví a území
- **Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS)** vč. ad-hoc modulů– kontinuální čtvrtletní šetření
- **Další zdroje ČSÚ** – volební statistiky, Výběrové šetření o informačních a komunikačních technologiích v domácnostech a jejich využívání jednotlivci
- **Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR** – zdravotnické ročenky a publikace Činnost zdravotnických zařízení ve vybraných oborech zdravotní péče
- **Ministerstvo práce a sociálních věcí** – informační systém o průměrném výdělku, důchody, pobytové sociální služby
- **Krajský úřad, školská zařízení**

Shrnutí hlavních poznatků I

- Věková struktura populace kraje kopíruje republikový průměr; 93 tis. seniorů se na obyvatelstvu kraje podílí 18 % (8. místo v mezikrajském srovnání).
- Populace neustále stárne - na 100 dětí do 14 let v současnosti připadá v kraji 118 seniorů, před deseti lety to bylo 92 seniorů, za dvacet let lze předpokládat tento poměr přibližně 200.
- Populace seniorů se ve srovnání s celkovou populací kraje (zejména podle SLDB 2011) vyznačuje:
  - vyšším zastoupením osob, které se přihlásily k české národnosti,
  - téměř dvojnásobným podílem věřících osob,
  - vyšším podílem osob ve stavu manželském,
  - nižším zastoupením osob bydlících ve své rodné obci,
  - dlouhodobě kladným saldem stěhování,
  - nadprůměrným podílem osob se základním vzděláním a podprůměrným podílem středoškoláků a vysokoškoláků,
  - vyšším podílem zaměstnaných seniorů v zemědělství a službách, nižších v průmyslu a stavebnictví,
  - vyšším zastoupením zaměstnaných seniorů na pozicích specialistů, ale i vykonávajících pomocné práce.

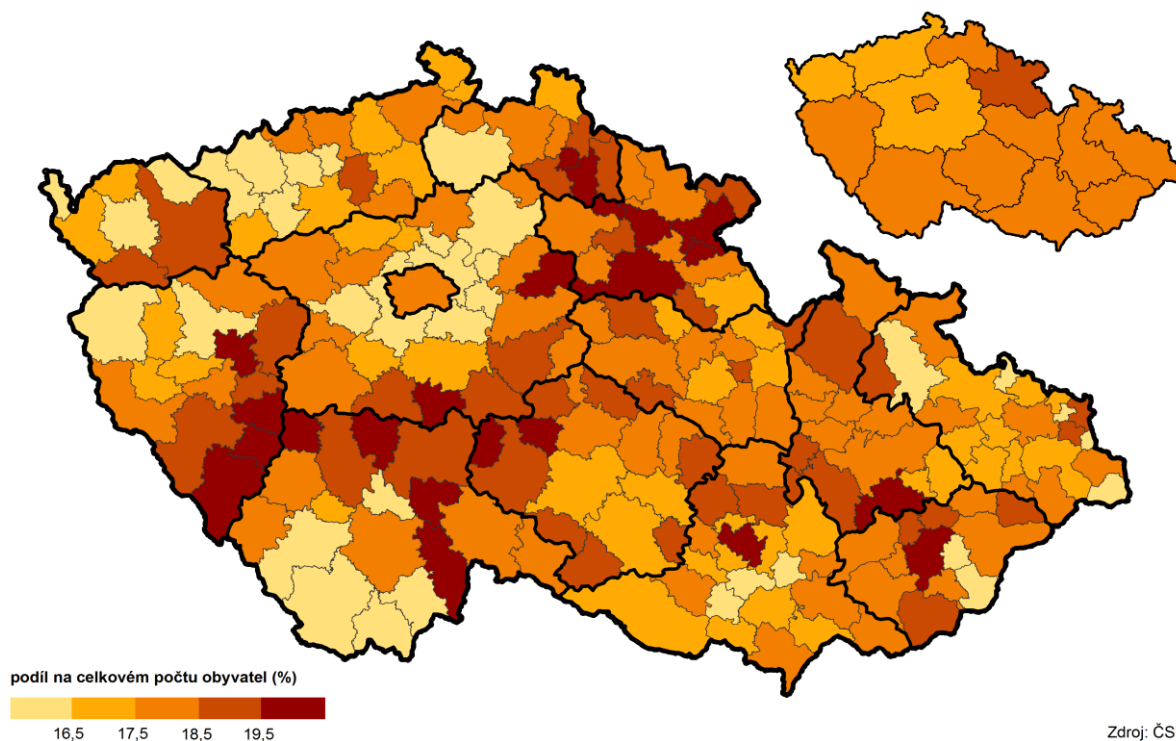
Shrnutí hlavních poznatků II

- V průměru jsou byty seniorů-jednotlivců menší než byty obývané rodinami seniorů, avšak na samostatně bydlícího seniora připadá téměř dvojnásobná obytná plocha oproti seniorovi žijícímu v rodinné domácnosti.
- Domácnosti seniorů-jednotlivců žijí oproti rodinným domácnostem seniorů častěji v bytech se sníženou kvalitou, vybavení těchto domácností počítačem je třetinové.
- S rostoucím věkem se zvyšuje počet hlášených onemocnění novotvary, zejména kůže a tlustého střeva; mezi evidovanými pacienty výrazně roste počet seniorů s hypertenzí.
- Senioři tvoří více než třetinu všech hospitalizovaných v nemocnicích; se zvyšujícím se věkem seniorů se prodlužuje průměrná ošetrovací doba a současně klesá podíl operovaných.
- Roste podíl příjemců předčasných starobních důchodů (v kraji 2. nejvyšší); průměrný starobní důchod mužů v kraji je 3. nejnižší v mezikrajském srovnání.
- Roste význam terénních, ambulantních i pobytových sociálních služeb pro seniory.
- Postupně narůstá zastoupení seniorů mezi potenciálními voliči, mezi kandidáty ve volbách do zastupitelstev obcí i mezi zvolenými zastupiteli.
- Zvyšuje se podíl seniorů využívajících PC a internet (v kraji přibližně 30 % - 2. nejvyšší podíl po Praze); roste zájem o celoživotní vzdělávání (nejen) na univerzitách třetího věku.

Vývoj počtu seniorů

- V Pardubickém kraji žilo k 31. 12. 2014 celkem 516 372 obyvatel, (z toho bylo 50,6 % žen), od roku 2001 stoupl počet obyvatel o 1,8 % (9 196 osob)
  - 79 tis. osob ve věku do 14 let (15 %), pokles proti roku 2001 o 5 tis. osob
  - 345 tis. osob ve věku 15-64 let (67 %), pokles proti roku 2001 o 7 tis. osob
  - 93 tis. osob ve věku 65 a více let (18 %), nárůst proti roku 2001 o 22 tis. osob
- Posilují vyšší věkové skupiny seniorů, ve srovnání s rokem 2001
  - skupina ve věku 65-69 let posílila o 10,5 tis., tj. o polovinu na 32,5 tis
  - skupina seniorů 85-89letých se téměř zdvojnásobila na 6,7 tis
- Z hlediska pohlaví převažují mezi seniory ženy
  - u obyvatel nad 65 let reprezentují ženy 58% podíl
  - u obyvatel nad 85 let tvoří ženy 69% podíl

Obyvatelé ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů k 31. 12. 2014

Index stáří

- Definice IS - podíl osob starších 65 let na 100 obyvatel mladších 15 let.
- Index stáří v rámci časové řady 2001 až 2014 vzrostl z hodnoty 85 na 118 (ČR 117).
- Prognóza předpokládá další nárůst hodnoty IS.

■ mezi okresy

nejvyšší index stáří

- okres Pardubice (122)
- okres Chrudim (121)

nejnižší index stáří

- okres Ústí nad Orlicí (114)
- okres Svitavy (116)

■ mezi správními obvody ORP

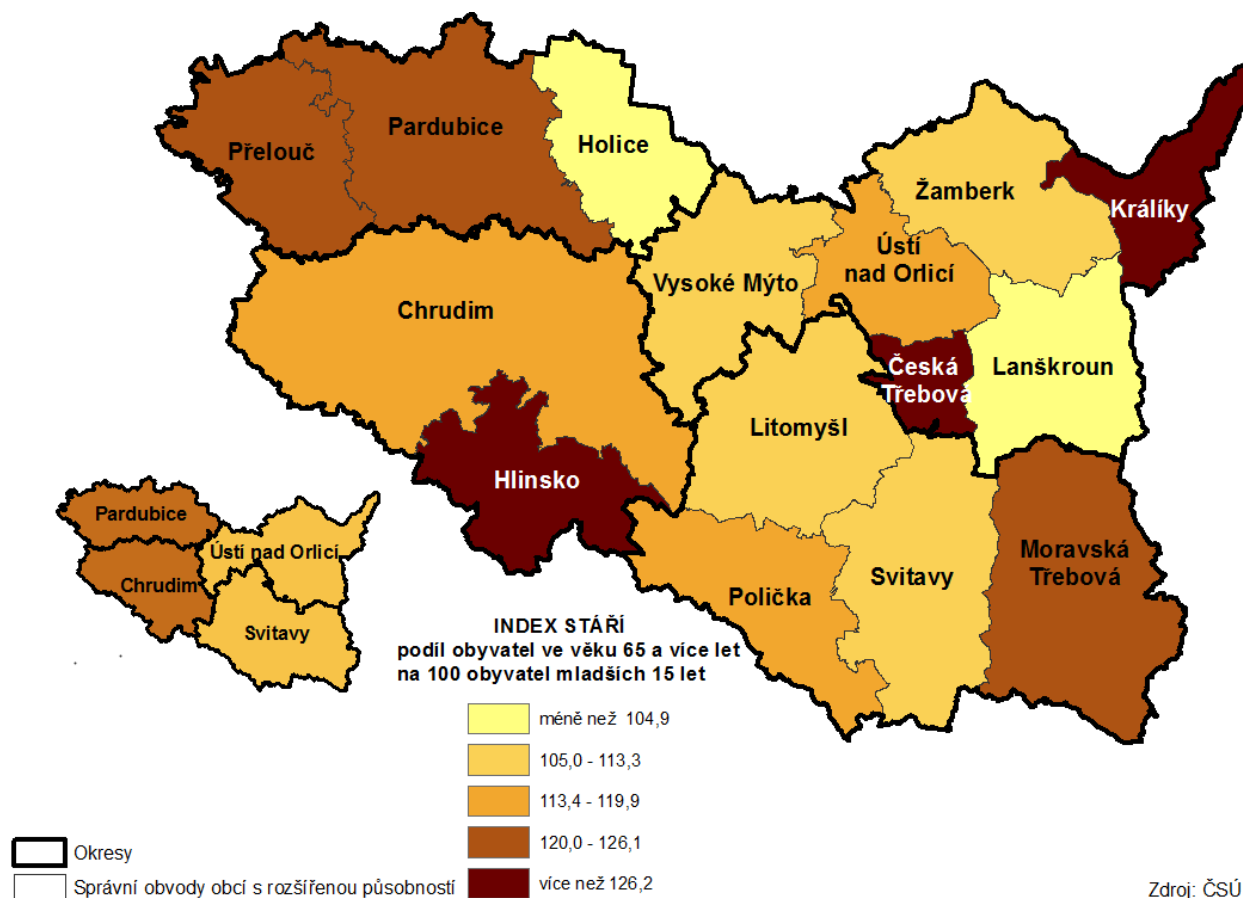
nejvyšší index stáří

- SO ORP Hlinsko (130)
- SO ORP Králíky (128)

nejnižší index stáří

- SO ORP Holice (103)
- SO ORP Lanškroun (104)

Index stáří obyvatel SO ORP Pardubického kraje k 31. 12. 2014

Zdroj: ČSÚ

Rodinný stav seniorů

- Z celkového počtu mužů ve věku 65 a více let tvořili roce 2011 (SLDB 2011) ženatí muži nejpočetnější skupinu 75% podílem, ovdovělí muži byli v 15% zastoupení, rozvedených seniorů bylo 7 % a 3 % tvořili svobodní muži.
- Mezi ženami staršími pětadesáti let byly ovdovělé ženy zastoupeny 50% podílem, 39 % tvořily ženy vdané, 8 % byly seniorky rozvedené a dvě procenta tvořily ženy svobodné.

Sňatky a rozvody mezi seniory

- Ženichů je v porovnání s nevěstami mezi seniory dvojnásobný počet.
- Počet ženichů i nevěst v časové řadě roste, v úhrnu let 2005-2014:
  - 219 ženichů seniorů (0,9 % celkového počtu ženichů),
  - 95 nevěst v seniorském věku (0,4 % celkového počtu nevěst).
- V rozváděných manželstvích mají také vyšší zastoupení muži.
- Počet rozvedených seniorů vzrůstá v čase, v letech 2005-2014 v úhrnu:
  - 187 rozvedených mužů v seniorském věku (1,4 % z úhrnu rozvedených mužů),
  - 91 rozvedených žen ve věku 65 a více let (0,7 % z úhrnu rozvedených žen).

Národnost a náboženská víra

- Data SLDB 2011, oba údaje nepovinné

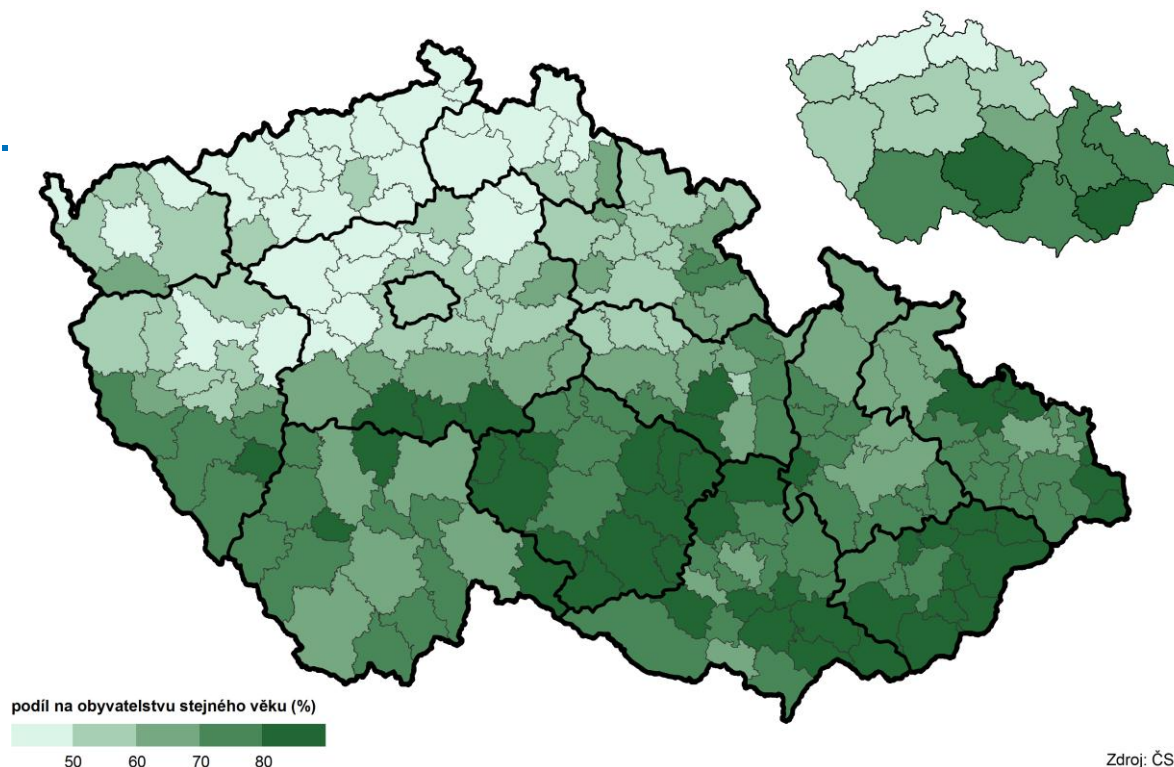
Národnost

- Více než tři čtvrtiny (77 %) obyvatel starších 65 let uvedlo českou národnost (populace kraje 71 %).
- Necelá pětina seniorů otázku národnosti nezodpověděla (v populaci čtvrtina obyvatel).

Náboženská víra

- Téměř polovina seniorů otázku náboženství nezodpověděla (43 %).
- Více než třetina seniorů se označila za věřící (38 %).
- Bezmála pětina obyvatel nad 65 let byla bez náboženské víry (19 %).
- Z územního pohledu je nejvyšší podíl věřících v kraji na Poličsku, Litomyšlsku a Hlinecku.

Věřící obyvatelé ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011
(z osob s uvedeným vztahem k víře)

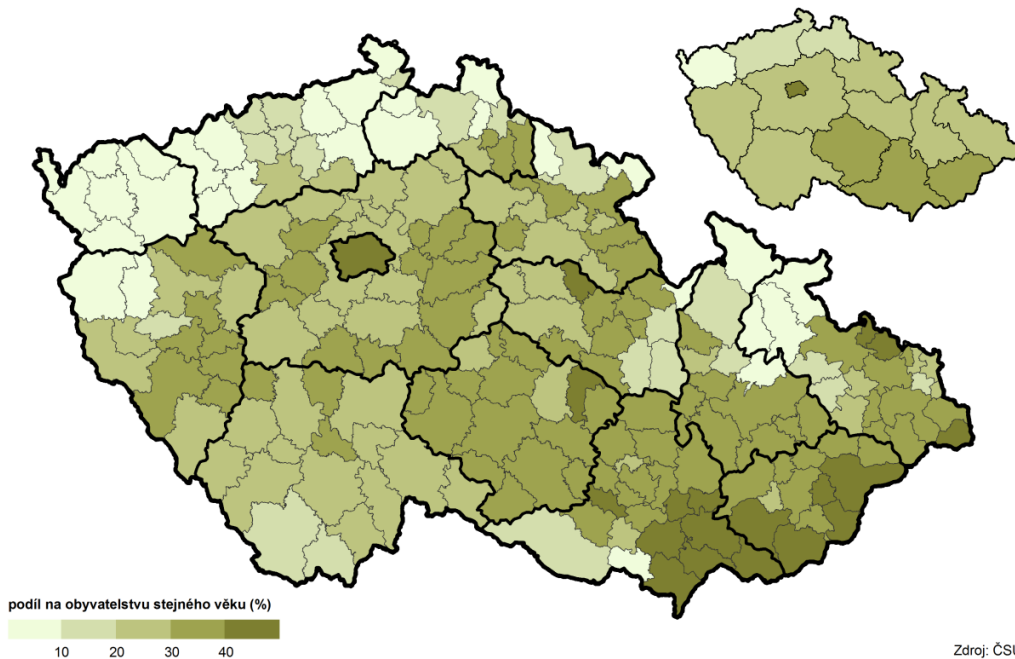

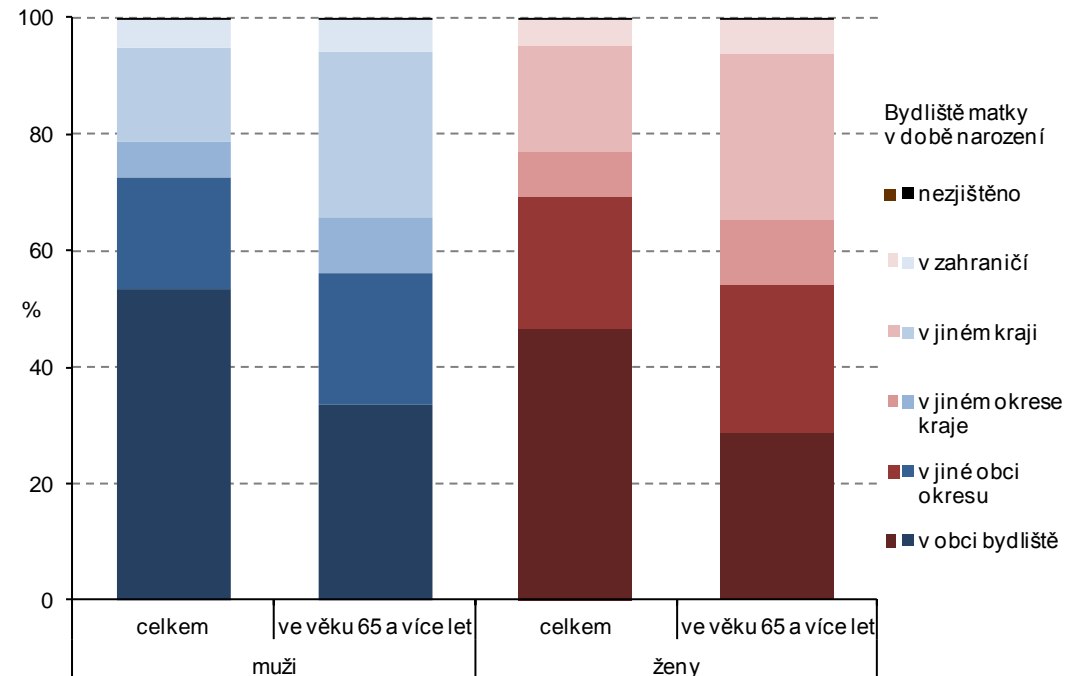
Rodáci

- Čtvrtina seniorů v kraji se narodila v obci svého současného bydliště (28 %).
- Podílem rodáků je PAK podprůměrný, nejvíce rodáků žije v Hl. městě Praze (44 %), nejméně v Karlovarském kraji (4 %).
- Mezi seniory muži je podíl rodáků 30%, mezi ženami jsou rodačky zastoupeny 26 %.
- Nejvyšší podíl rodáků žije v okrese Chrudim (32 %) a v okrese Ústí nad Orlicí (29 %), nejslabší zastoupení mají rodáci v okrese Svitavy (22 %) a okrese Pardubice (27 %).

Rodáci ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

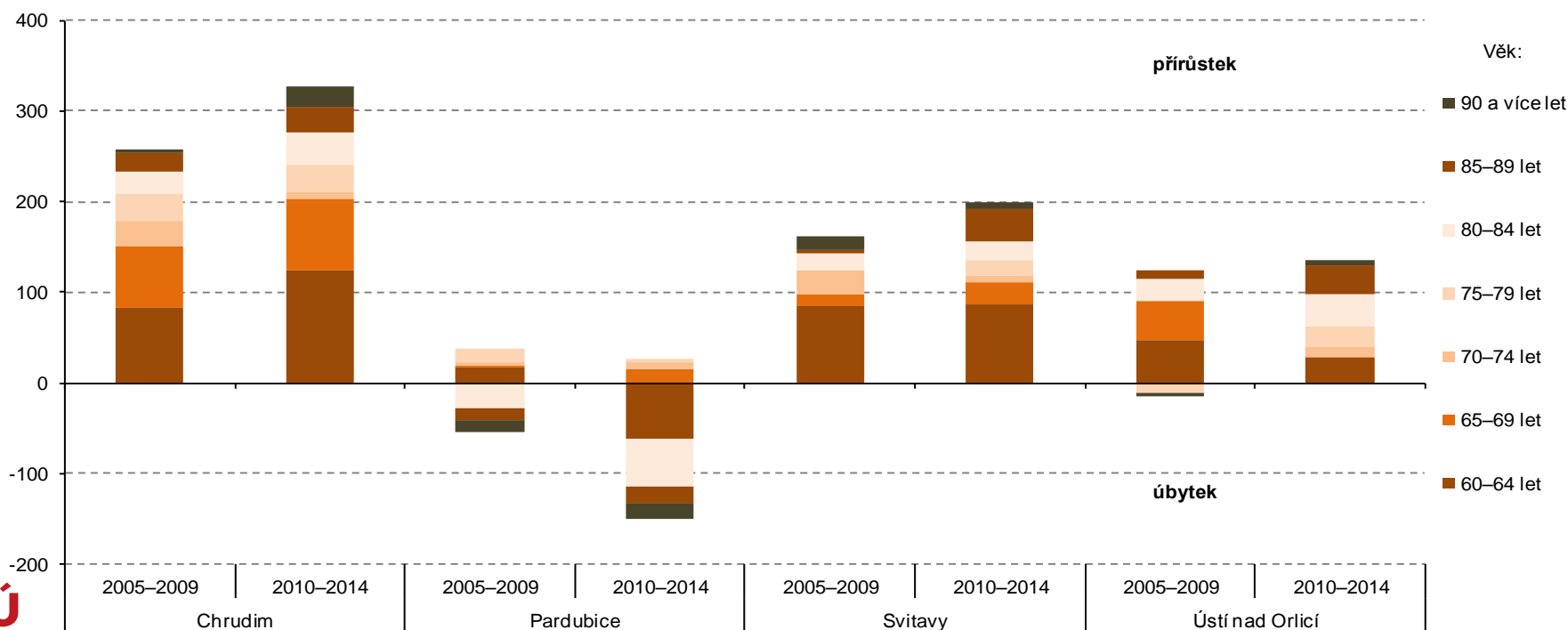
Obyvatelstvo Pardubického kraje podle místa narození podle pohlaví a věku podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

Stěhování seniorů

- Na objemu stěhování celkem v Pardubickém kraji se v roce 2014 seniorská kategorie podílela 5 % (880 obyvatel)
  - 6 % ze všech přistěhovalých do kraje tvořili senioři,
  - 5 % ze všech vystěhovalých z kraje byli senioři.
- Nejčastější formou stěhování mezi obyvatelstvem celkem i v seniorské kategorii bylo stěhování vnitrokrajské (46 % z celkového objemu stěhování seniorů).
- Ochota stěhovat se s přibývajícím věkem seniorů klesá.

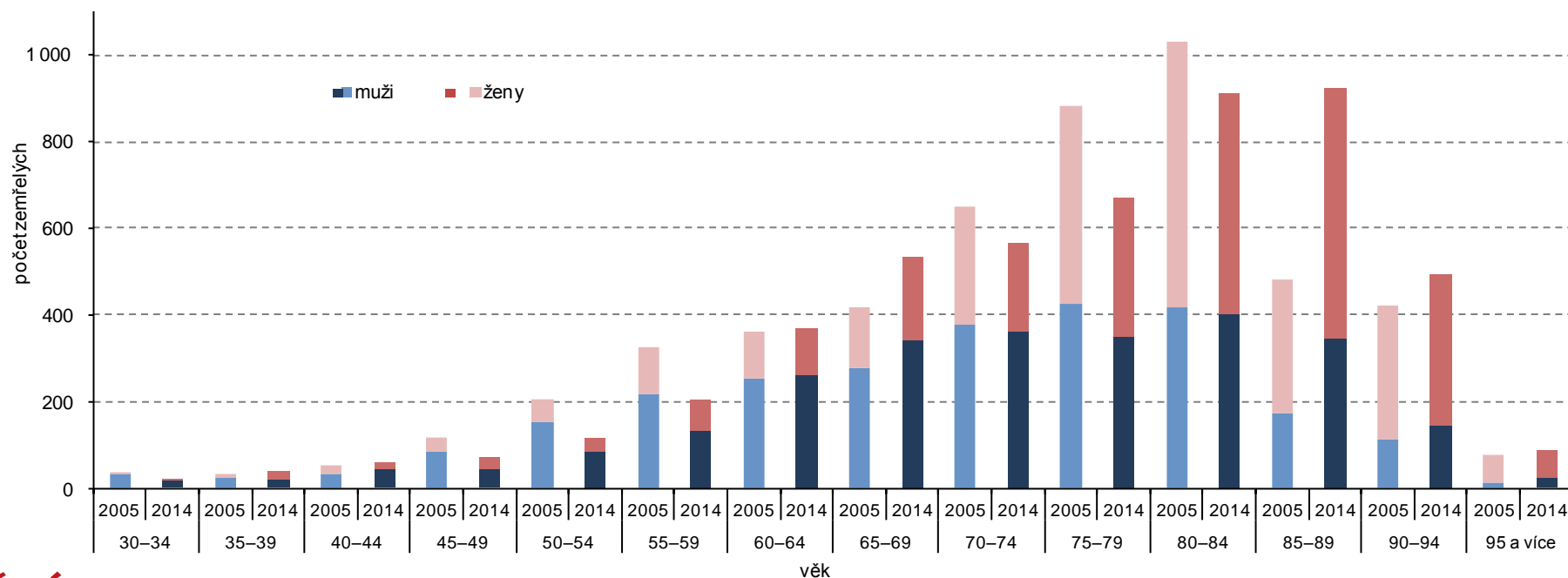
Přírůstek (úbytek) stěhování obyvatel Pardubického kraje podle okresů a věku v letech 2005-2009 a 2010-2014

Úmrtnost, příčiny smrti

- Zemřelí senioři představovali 75 % ze všech zemřelých mužů (2 614) v roce 2014.
- Zemřelé seniorky reprezentovaly 88 % z celkového počtu zemřelých žen (2 504).
- Nejčastější příčinou úmrtí jsou nemoci oběhové soustavy (ženy 52 %, muži 48 %).
- Druhou nejčastější příčinou úmrtí tvořily novotvary (muži 24 %, ženy 18 %).
- Nejčastějším místem úmrtí seniorů je zařízení lůžkové péče (62 %), domov (19 %), zařízení sociálních služeb (9 %).

Zemřelí obyvatelé Pardubického kraje podle věku a pohlaví v roce 2005 a 2014

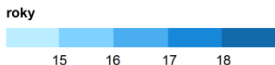
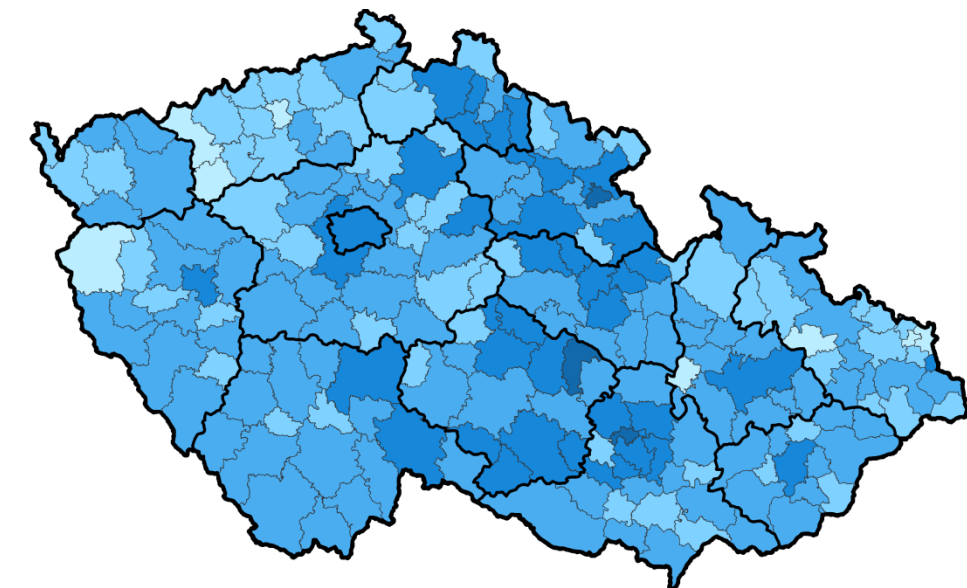
Naděje dožití osob ve věku 65 let

- Naděje dožití seniorů se prodlužuje, za posledních 10 let vzrostla u mužů o 2,2 roku, u žen o 2,1 roku.
- Od věku 86 let mají vyšší naději dožití muži než ženy.

Muži

Průměr ČR - 15,85 let
Pardubický kraj - 16,18 let
3. nejvyšší hodnota mezi kraji ČR

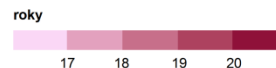
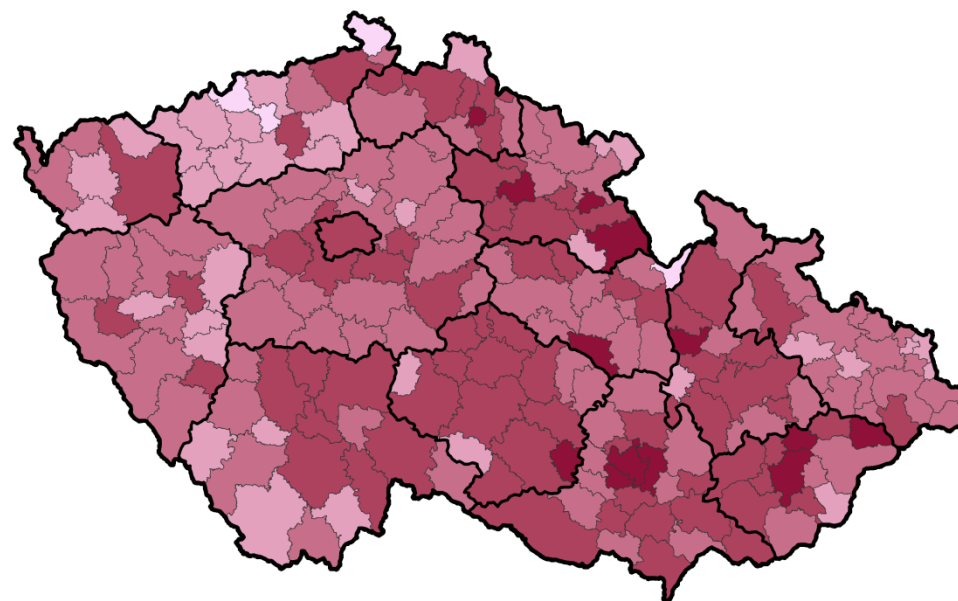
Naděje dožití mužů ve věku 65 let podle SO ORP v období 2010 – 2014

Ženy

Průměr ČR - 19,31 let
Pardubický kraj - 19,33 let
6. pořadové místo mezi kraji ČR

Naděje dožití žen ve věku 65 let podle SO ORP v období 2010 - 2014

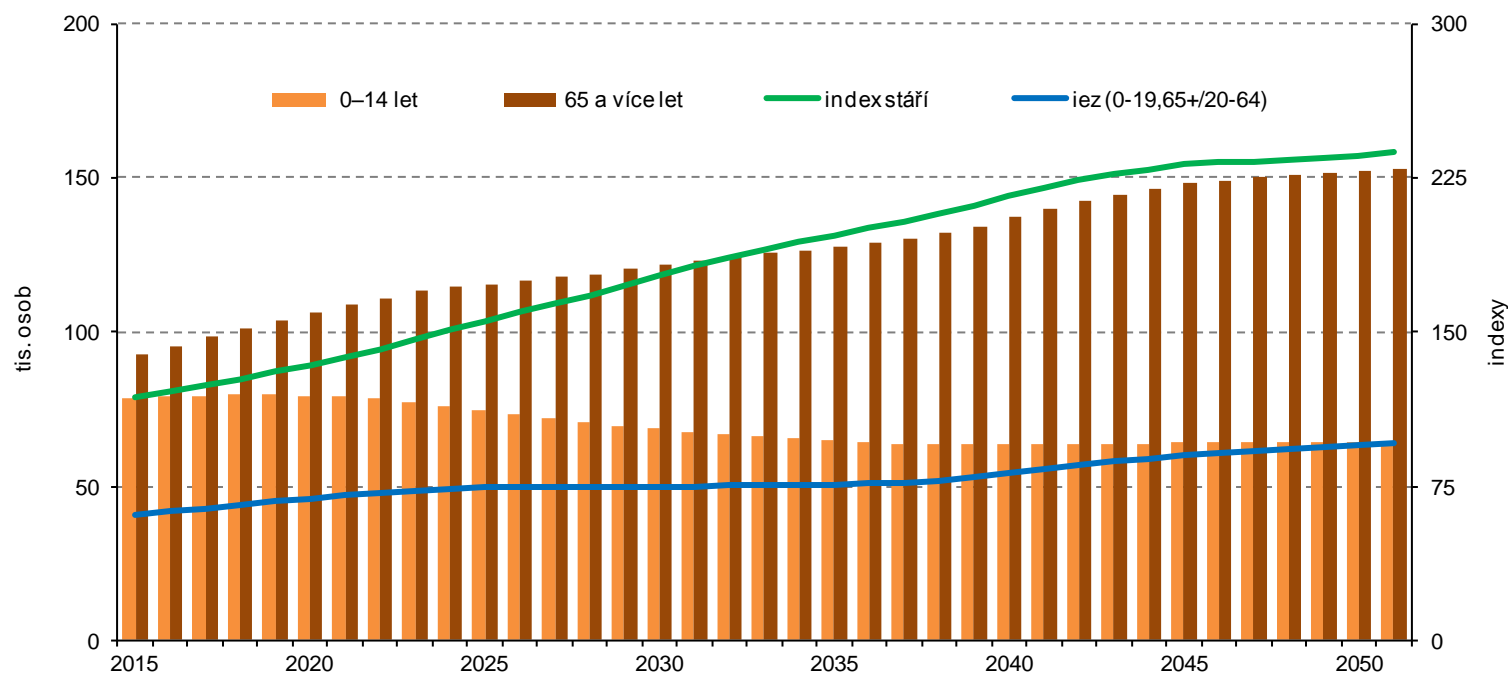

Projekce obyvatelstva do roku 2050

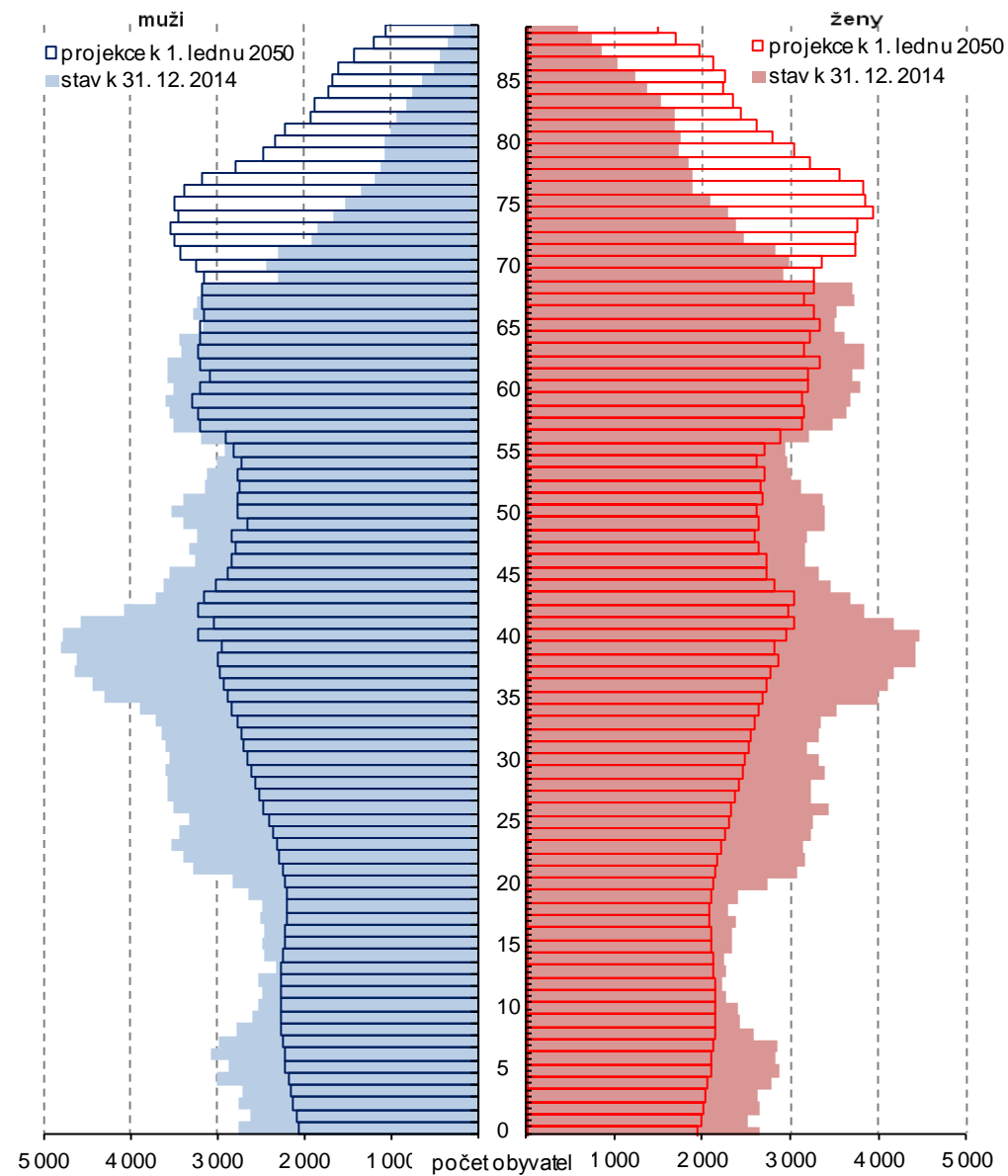
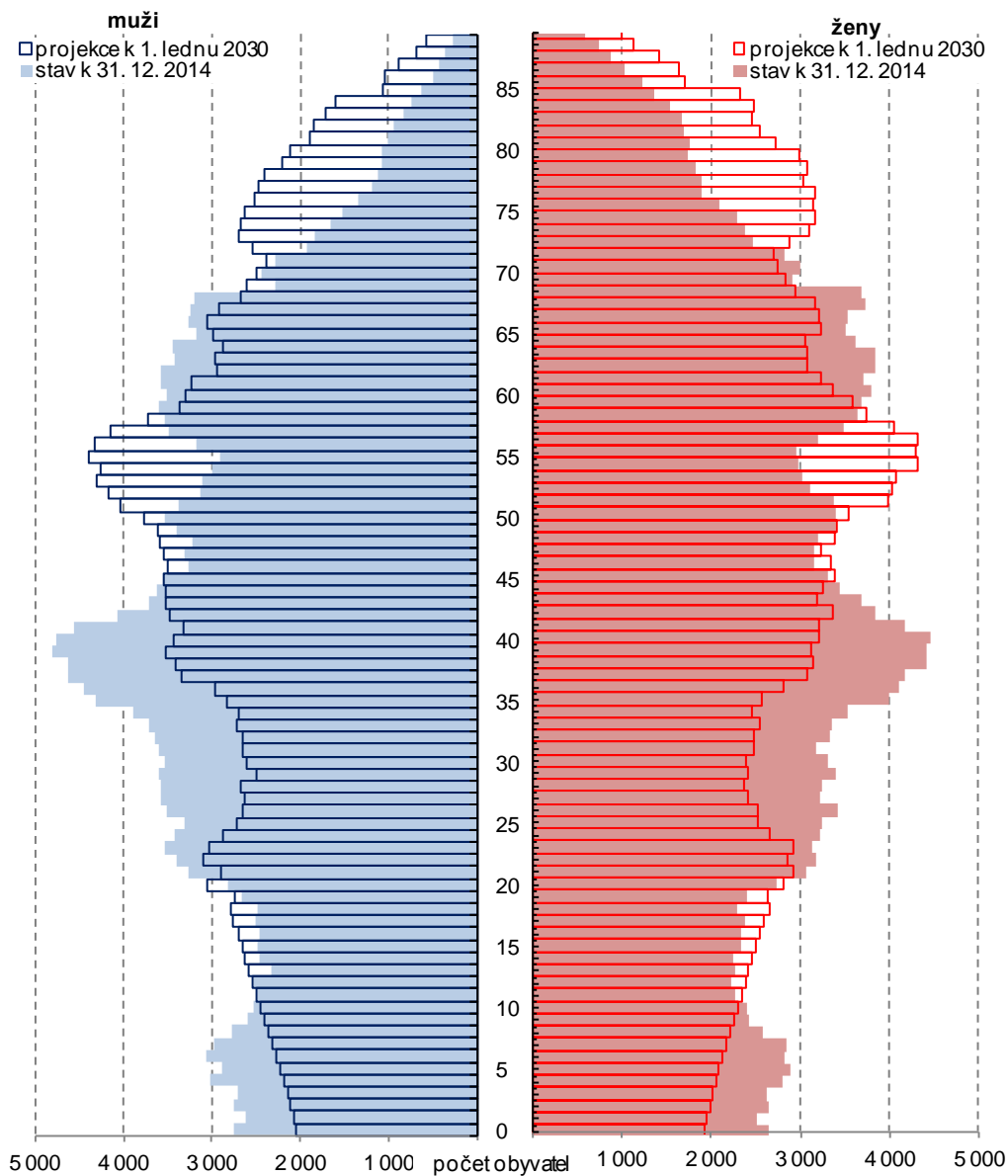
- Prognóza předpokládá pokles celkového počtu obyvatel při současném zvyšování počtu obyvatel v seniorském věku.

	Počet obyvatel v tis.	Počet seniorů v tis.	Průměrný věk	Index stáří	Index ek. zatížení
2014	516	93	41,7	118,3	61,1
2030	509	122	45,4	177,6	74,8
2050	488	152	48,2	235,8	94,9

Projekce počtu obyvatel Pardubického kraje ve věku 0-14 a 65 a více let a vývoj indexů do roku 2050

Stromy života

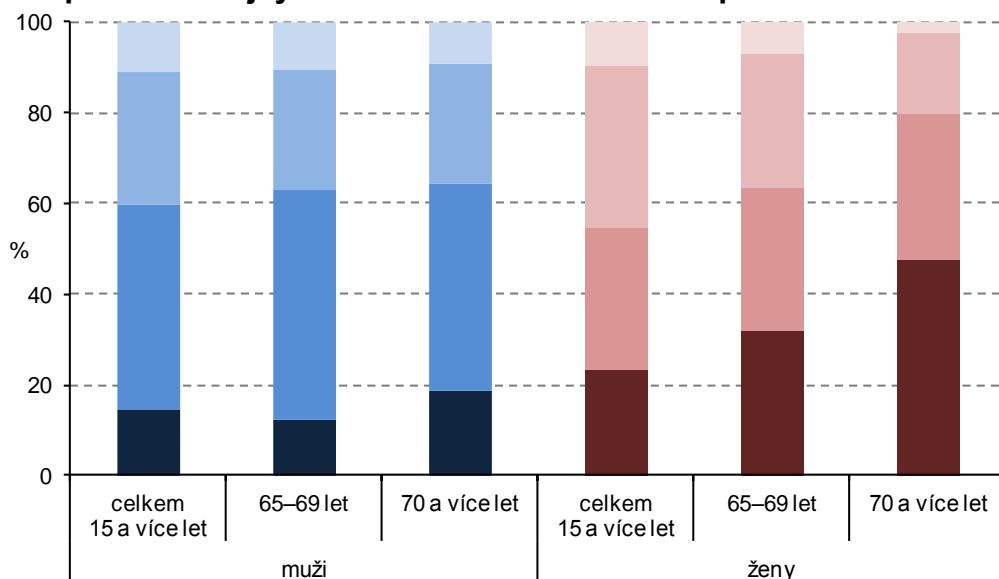

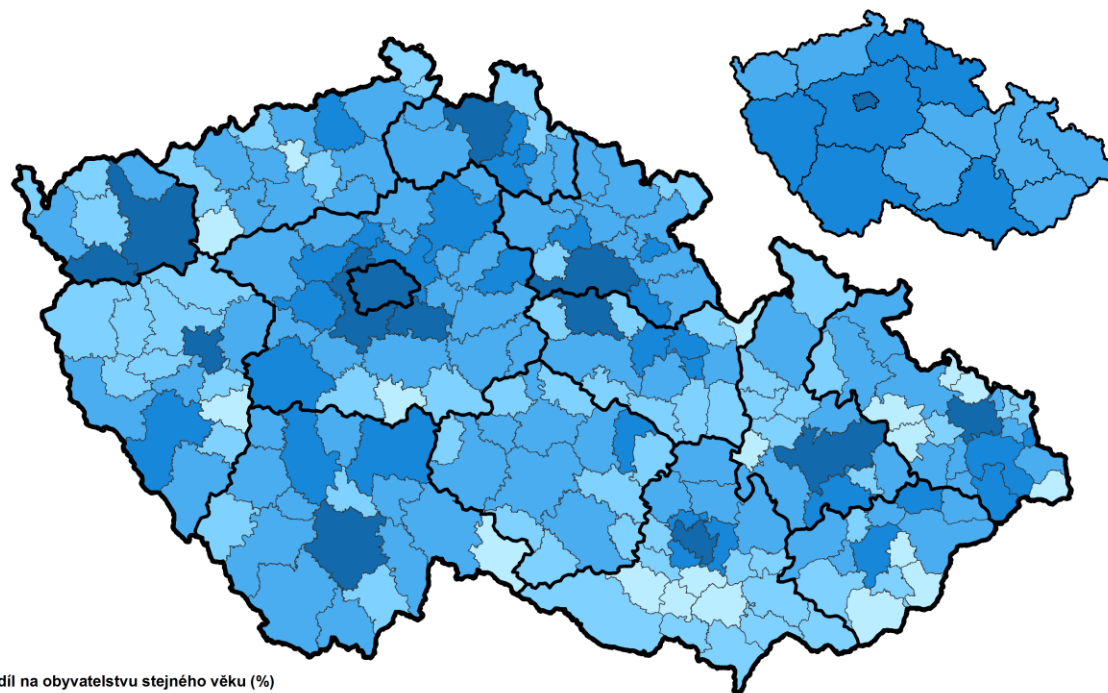
Vzdělanost seniorů

- Mezi seniory je vyšší podíl osob se základním vzděláním
  - 18 % všech osob ve věku 15 a více let,
  - 31 % všech seniorů ve věku 65 a více let.
- Čtyři pětiny seniorů se základním vzděláním jsou ženy.
- Výrazně podprůměrné je mezi seniory zastoupení osob s úplným středním a vyšším vzděláním.

Obyvatelstvo Pardubického kraje ve věku 15 a více let podle pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání podle SLDB 2011

Obyvatelstvo se středoškolským s maturitou a vyšším vzděláním ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

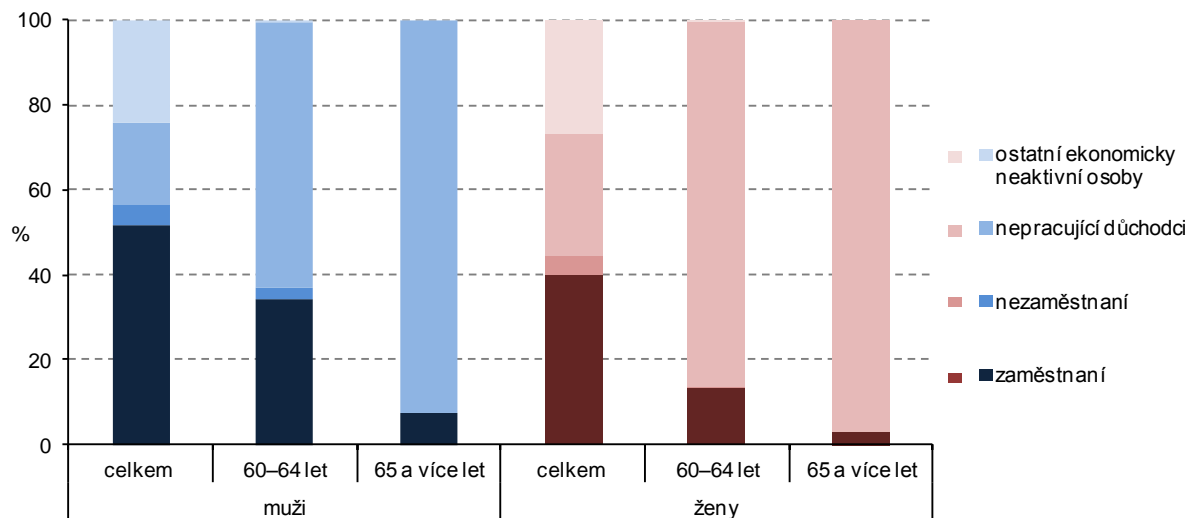
Zdroj: ČSÚ

- Na Pardubicku mají podprůměrné zastoupení seniři se základním vzděláním a se středním vzděláním vč. vyučených, nadprůměrný je zde podíl vysokoškolsky vzdělaných seniorů.
- Nejméně příznivá je vzdělanostní struktura seniorů v okrese Svitavy, dále na Králicku a Hlinecku.

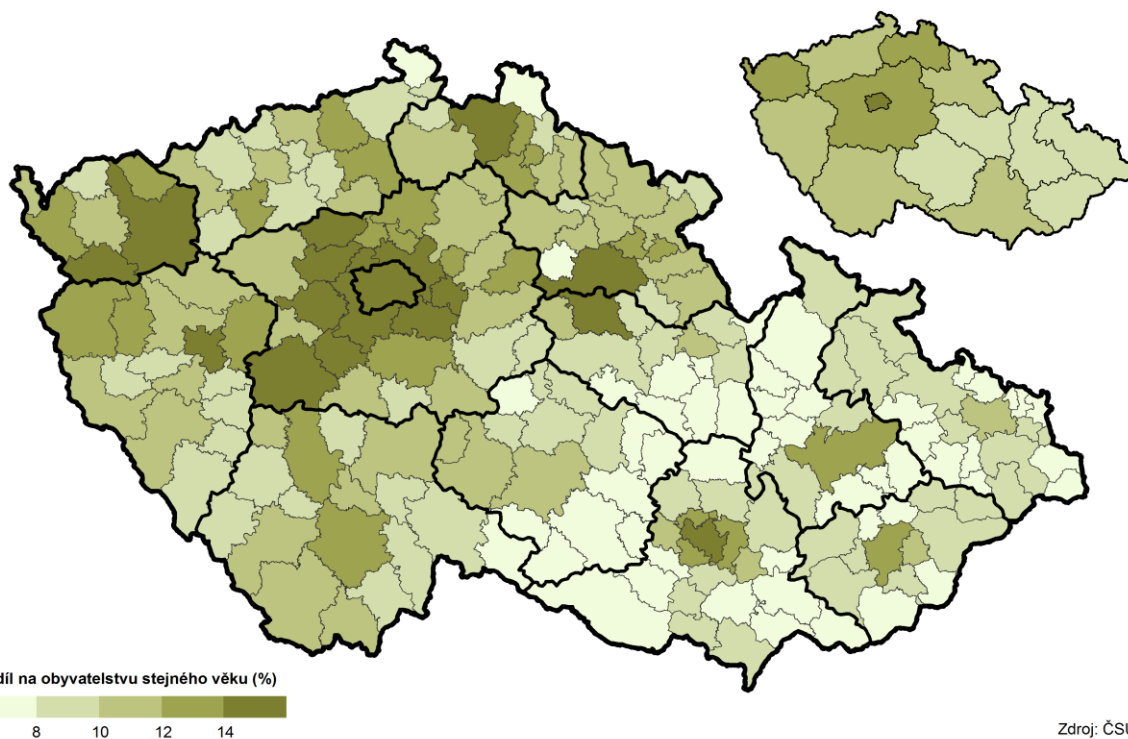
Ekonomická aktivita

- Podíl ekonomicky aktivních osob:
  - 24,9 % ve věkové skupině 60–64 let
  - 9,4 % ve skupině 65–69 let
  - 2,4 % ve skupině 70 a více let
  - 50,4 % v celé populaci kraje
- Ekonomicky neaktivních z osob ve věku 65 a více let je více než 95 %.

Obyvatelstvo Pardubického kraje podle pohlaví, věku a ekonomické aktivity podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

Pracující důchodci ve věku 60–69 let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

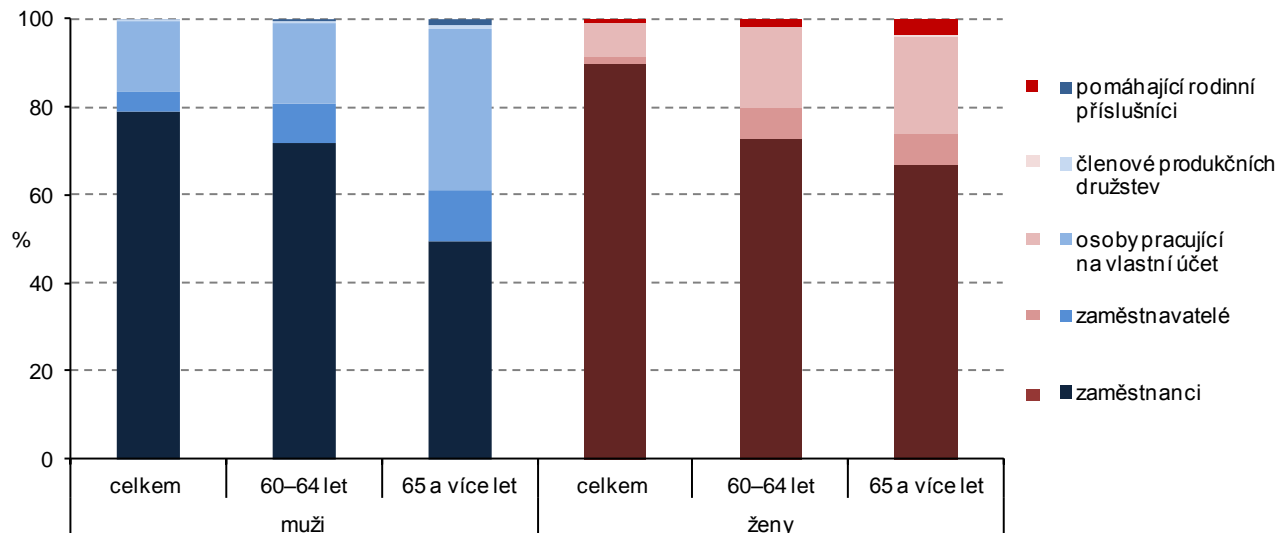
Podíl zaměstnaných osob se mezi správními obvody ORP liší:

- ve věkové skupině 60-64 let
  - nejvyšší na Pardubicku a Přeloučsku
  - nejnižší na Moravskotřebovsku, Králicku a Hlinecku
- ve věkové skupině 65 a více let
  - nejvyšší na Pardubicku, Lanškrounsku a Žambersku
  - nejnižší na Poličsku, Hlinecku a Moravskotřebovsku

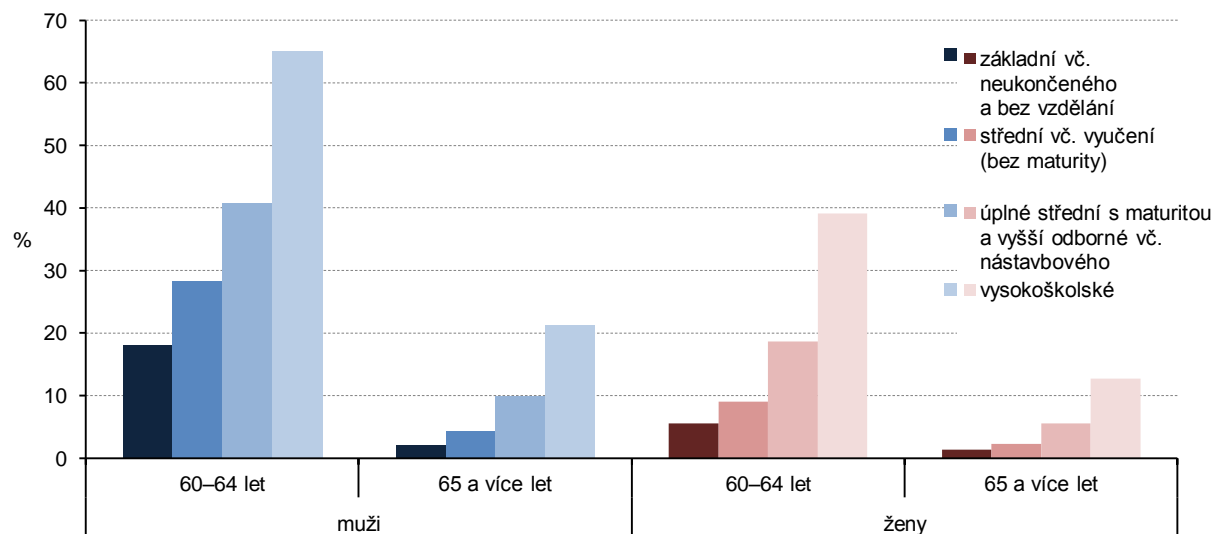
Zaměstnaní senioři podle postavení v zaměstnání

- U starších osob je patrný nižší podíl zaměstnanců ve prospěch osob pracujících na vlastní účet, zaměstnavatelů i pomáhajících rodinných příslušníků.
- Ve věkové skupině 65 a více let je u mužů v porovnání s ženami výrazně vyšší podíl osob samostatně pracujících na vlastní účet a zaměstnavatelů.
- Mezi ženami ve věku 65 a více let roste s věkem v porovnání s muži rychleji podíl pomáhajících rodinných příslušníků.

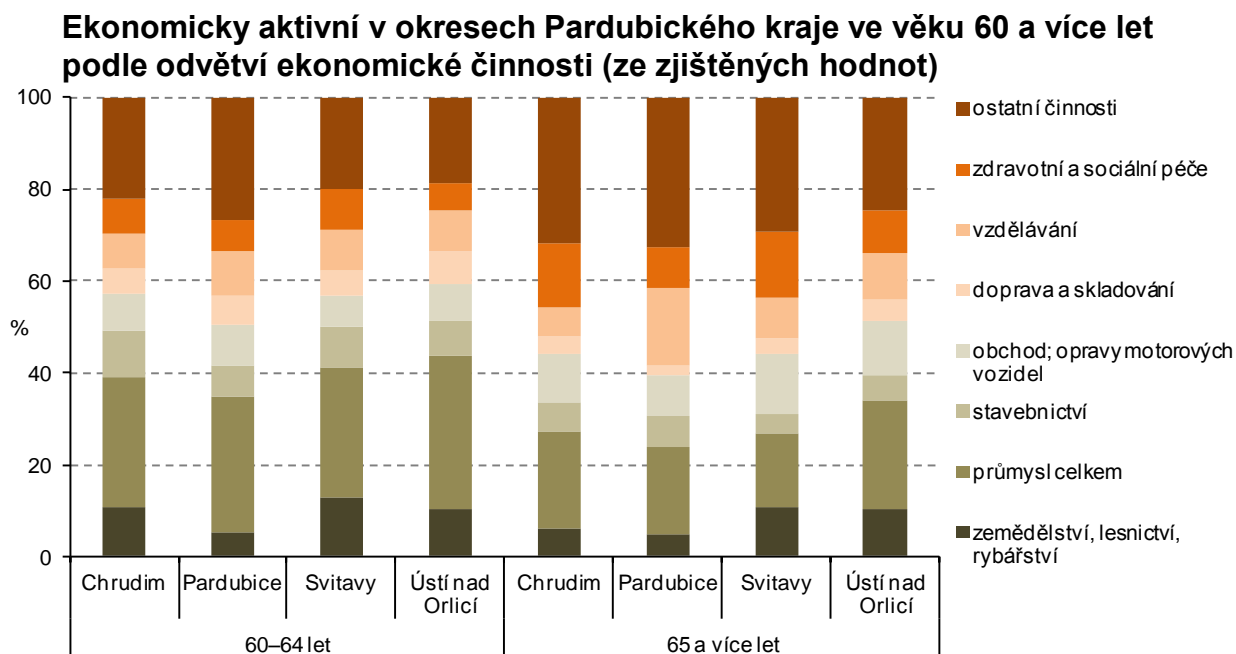
Zaměstnaní s bydlištěm v Pardubickém kraji podle pohlaví, věku a postavení v zaměstnání podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

Podíl zaměstnaných ve věku 60 a více let podle pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání podle SLDB 2011

Zaměstnaní senioři podle odvětví ekonomické činnosti

- Senioři jsou více zastoupeni v primárním (zemědělství) a terciárním sektoru (školství, zdravotnictví a sociální péče, služby).
- Nižší zastoupení mají senioři v průmyslu, stavebnictví, dopravě a skladování, tedy v odvětvích náročných na fyzickou kondici, ale i v obchodě a veřejné správě.
- vyšší zaměstnanost seniorů
  - na Chrudimsku ve zdravotnictví a sociální péči
  - na Pardubicku ve školství
  - na Svitavsku v zemědělství
  - na Orlickoústecku v průmyslu a dopravě

Zaměstnaní senioři podle hlavních tříd zaměstnání

- Do vyššího věku pracují osoby s úzkou specializací, či ve vysokých funkcích.
- Bez ohledu na dosažené vzdělání senioři obsazují také méně honorované pomocné práce a pozice, na kterých nejsou stanoveny vysoké kvalifikační požadavky; motivací je v tomto případě přilepšení k důchodu.

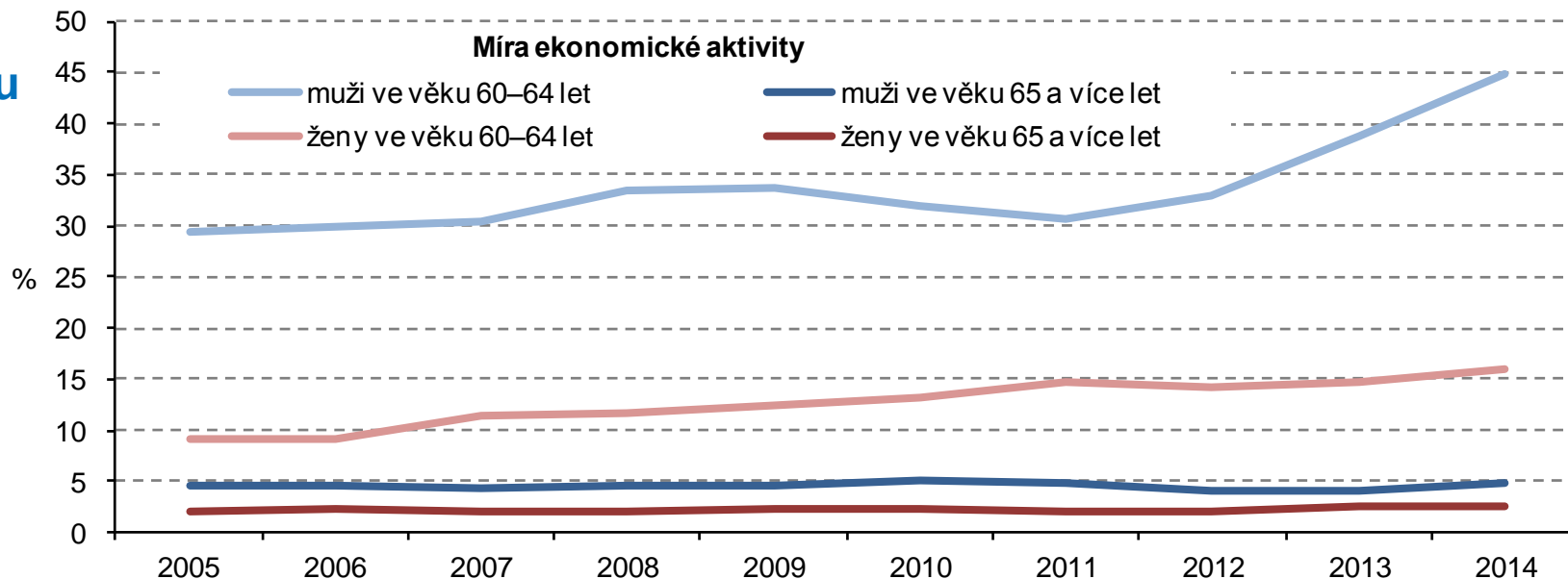
Míra ekonomické aktivity (VŠPS)

- Podle Výběrového šetření pracovních sil se míra ekonomické aktivity v kraji v uplynulých 10 letech zvyšovala u obyvatel ve věkové skupině 60–64 let především v souvislosti s posouváním hranice určené pro odchod do starobního důchodu; pokles v letech 2010 a 2011 byl důsledkem ekonomické recese.
- Míra ekonomické aktivity osob ve věku 65 a více let se v kraji v uplynulých deseti letech téměř nezměnila.

Úmysl pracovat po dosažení věku odchodu do důchodu (ad-hoc modul VŠPS 2012):

- Pardubický kraj 30 %
- Hl. m. Praha 77 % ekonomicky aktivních respondentů ve věku 50 a více let

Míra ekonomické aktivity obyvatel Pardubického kraje podle pohlaví a věku v letech 2005 až 2014 (tříleté průměry)

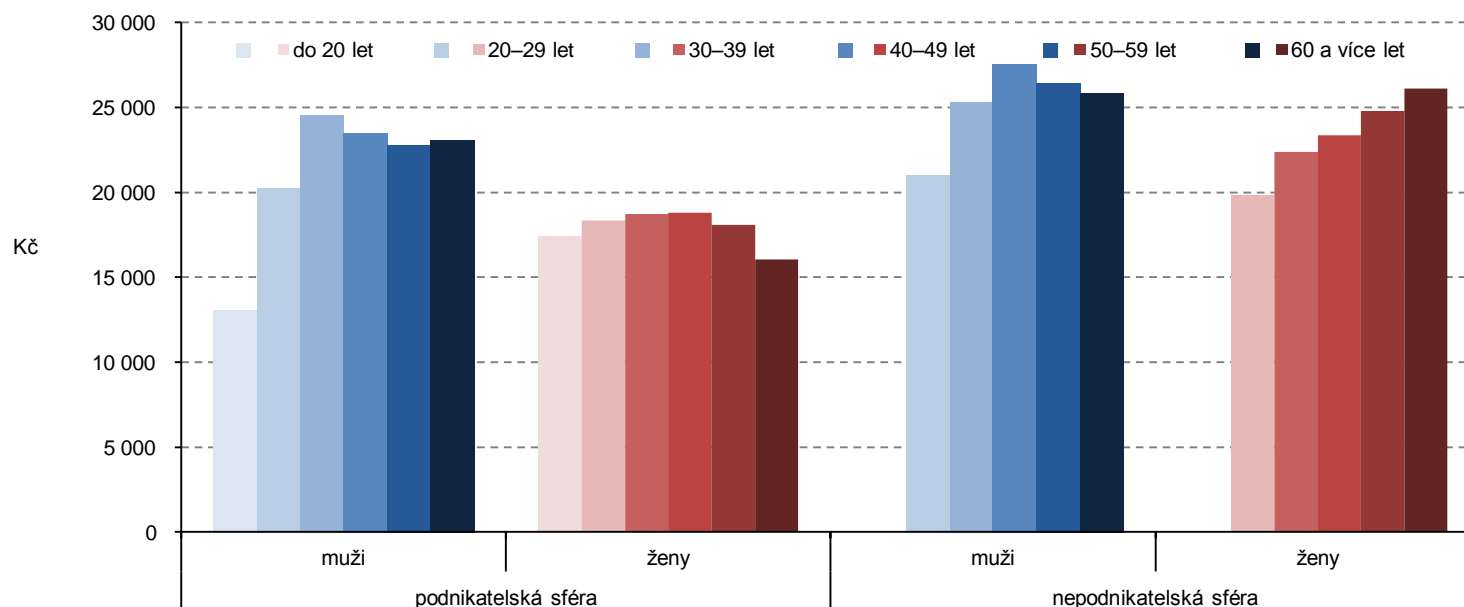

Mzdy a platy seniorů

- zdrojem je Informační systém o průměrném výdělku MPSV
- **Průměrná měsíční mzda seniorů** ve věku 60 a více let zaměstnaných v **podnikatelské sféře** v roce 2014 dosahovala 26 tis. Kč a byla o 2 tis. Kč (8,2 %) nad průměrnou mzdou všech zaměstnanců v podnikatelské sféře v kraji.
- **Průměrný měsíční plat seniorů** ve věku 60 a více let zaměstnaných v **nepodnikatelské sféře** v roce 2014 dosahoval 27 tis. Kč a byl o 2,5 tis. Kč (10,4 %) nad průměrným platem všech zaměstnanců v nepodnikatelské sféře v kraji.

Medián měsíční mzdy/platu podle věku a pohlaví v Pardubickém kraji v roce 2014

Zdroj: MPSV; Informační systém o průměrném výdělku

Medián mzdy/platu seniorů:

- podnikatelská sféra
22 732 Kč
- nepodnikatelská sféra
25 925 Kč

Medián je hodnota mzdy, která rozdělí zaměstnance na dvě stejně velké skupiny – se mzdou pod a nad mediánem.

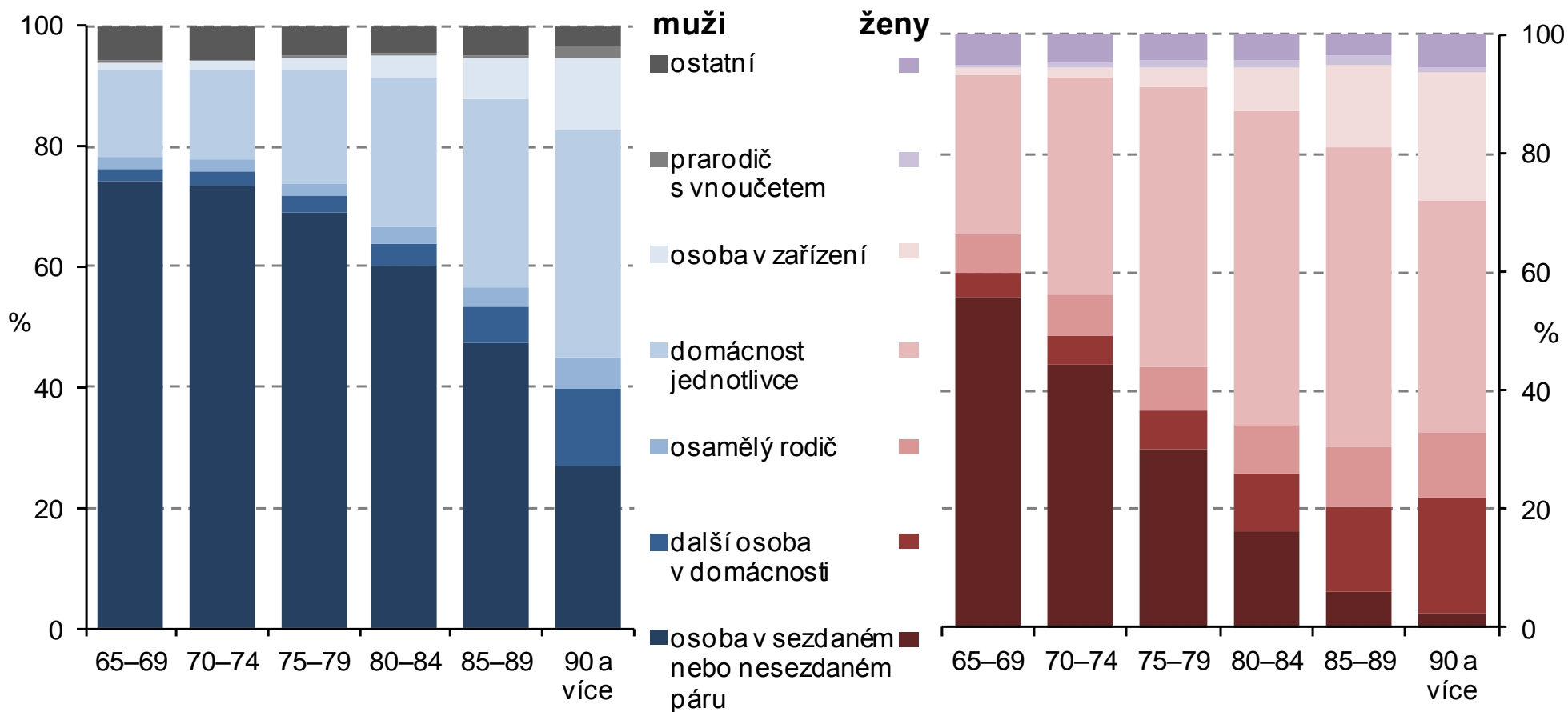

Postavení seniorů v domácnostech

Celkový počet 82 330 obyvatel kraje ve věku 65 a více let se zjištěným postavením v domácnosti:

- 49,6 % v sezdaném nebo nesezdaném páru
- 30,7 % samostatná domácnost jednotlivce
- 5,4 % osamělý rodič
- 0,6 % prarodič s vnoučetem
- 5,2 % další osoba v domácnosti
- 3,5 % osoba v zařízení

Osoby ve věku 65 a více let podle postavení v domácnosti, pohlaví a věku v Pardubickém kraji podle SLDB 2011

Úplné rodiny podle věku partnerů

Manželské páry

Domácnosti tvořené 1 rodinou manželské páry podle věku partnerů v Pardubickém kraji podle SLDB 2011

	Celkem	z toho věk muže				
		do 49 let	50–59 let	60–69 let	70–74 let	75 a více let
Manželské páry celkem	97 413	41 050	21 882	20 744	5 872	7 864
z toho věk ženy:						
do 49 let	47 191	40 331	6 508	329	11	12
50–59 let	21 924	667	14 549	6 542	121	45
60–69 let	19 051	43	804	13 562	3 743	898
70–74 let	4 773	7	11	277	1 820	2 658
75 a více let	4 474	2	10	34	177	4 251

97,4 tis. manželských párů

- 36 % párů – alespoň jeden z partnerů 60 a více let
- 14 % oba ve věku 60 – 69 let
- 4,4 % oba ve věku 75 a více let

Faktická manželství

10,7 tis. faktických manželství

Domácnosti tvořené 1 rodinou – faktická manželství podle věku partnerů v Pardubickém kraji podle SLDB 2011

	Celkem	z toho věk muže				
		do 49 let	50–59 let	60–69 let	70–74 let	75 a více let
Faktická manželství celkem	10 748	8 010	1 480	880	183	194
z toho věk ženy:						
do 49 let	8 501	7 775	639	81	3	3
50–59 let	1 252	207	679	338	23	4
60–69 let	731	25	152	410	102	42
70–74 let	142	-	4	44	44	50
75 a více let	122	3	6	7	11	95

- 13 % párů – alespoň jeden z partnerů 60 a více let
- 7,5 % oba ve věku 60 – 69 let
- 0,9 % oba ve věku 75 a více let

faktická manželství - páry, ve kterých spolu neformálně žijí druh a družka

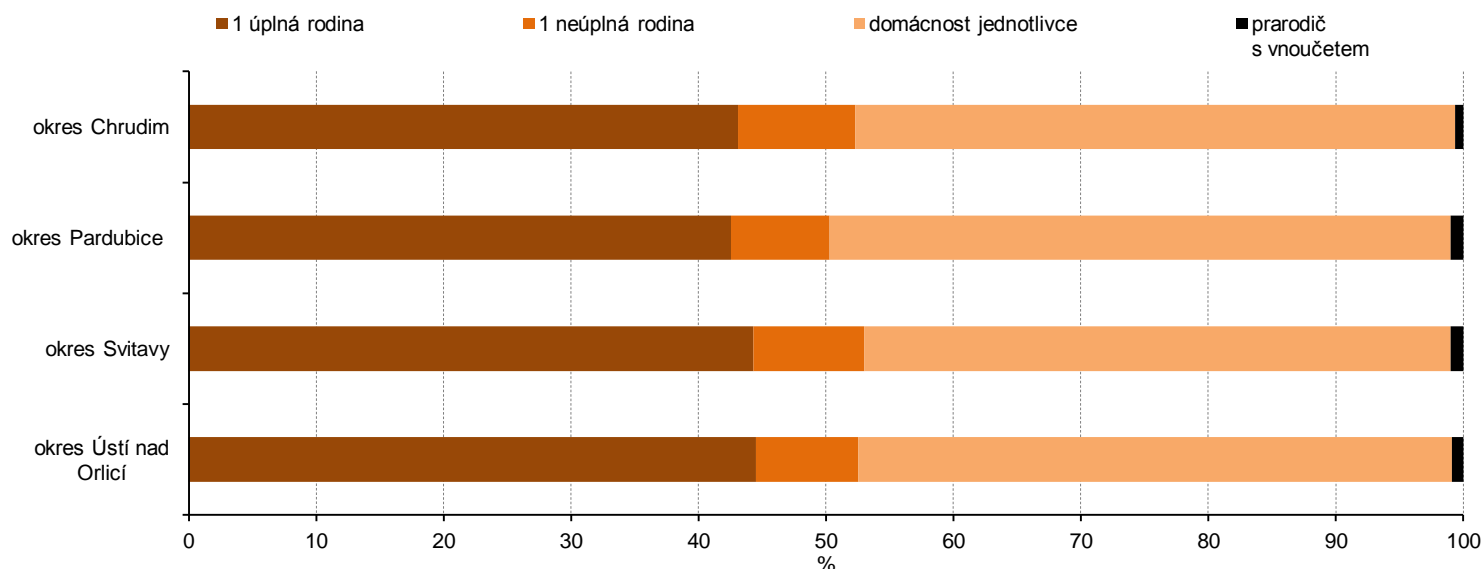
Struktura domácností seniorů

- Za domácnost seniorů zde považujeme každou domácnost, v jejímž čele je osoba ve věku 65 a více let, tedy všechny domácnosti jednotlivců tvořené osobou ve věku 65 a více let, úplné a neúplné rodiny s osobou v čele ve věku 65 a více let a z nerodinných domácností jen ty, které jsou tvořeny prarodičem ve věku 65 a více let s vnoučetem.
- rozdíly ve struktuře domácností seniorů mezi správními obvody ORP:
  - domácností jednotlivců – nejvyšší podíl Pardubicko, nejnižší Lanškrounsko, Litomyšlsko
  - úplné rodiny – nejvyšší podíl Lanškrounsko, Litomyšlsko, nejnižší Pardubicko, Hlinecko, Králicko
  - neúplné rodiny – nejvyšší podíl Hlinecko, nejnižší Pardubicko

53,5 tis. hospodařících domácností seniorů

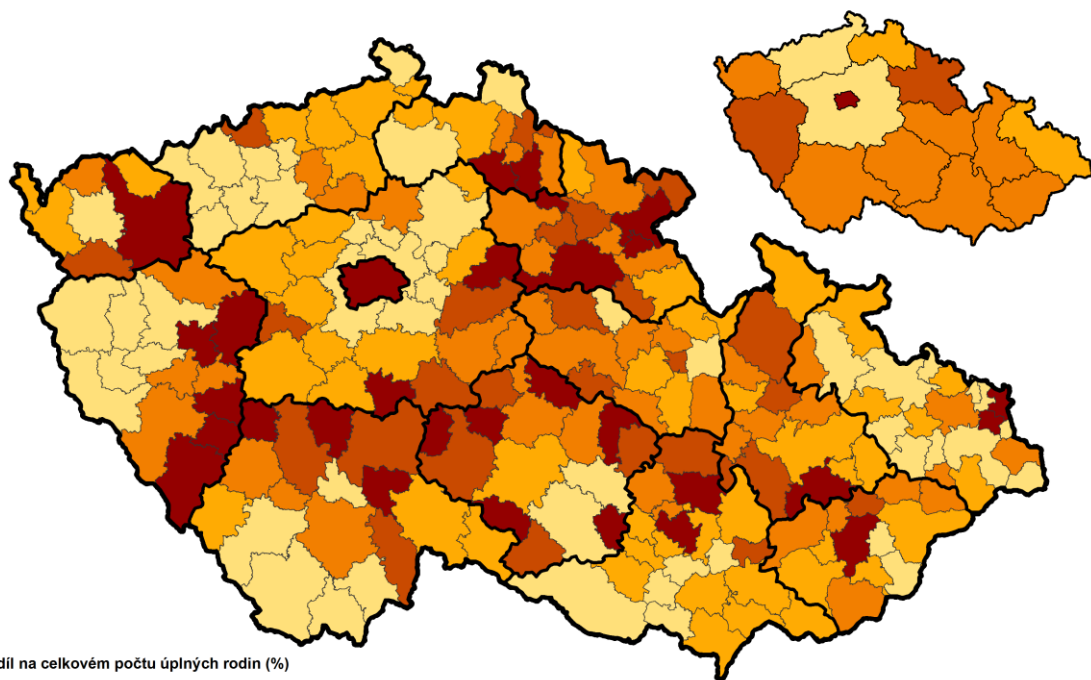
- 23,3 tis. úplných rodin
- 4,4 tis. neúplných rodin
- 25,3 tis. domácností jednotlivce
- 0,5 tis. domácností prarodiče s vnoučetem

Hospodařící domácnosti seniorů podle typu domácnosti a okresů podle SLDB 2011

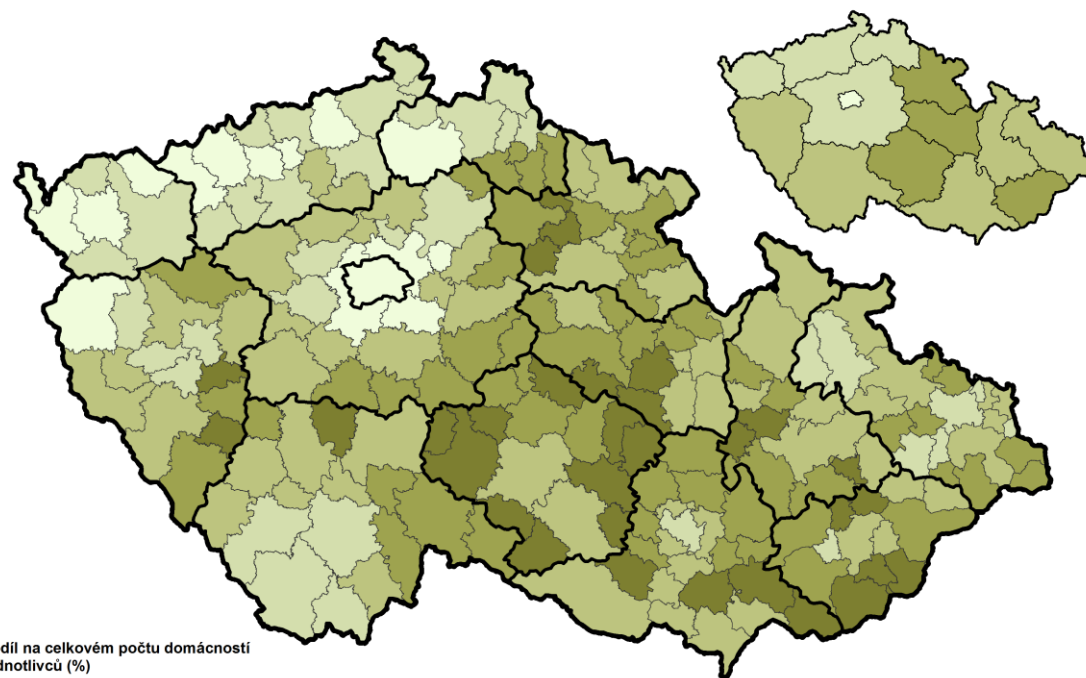
Rodinné domácnosti x domácnosti jednotlivců

Úplné rodiny v čele s osobou ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

- Vyšší podíl úplných rodin seniorů na celkovém počtu úplných rodin na Pardubicku souvisí s celkově nižším zastoupením úplných rodin.

Domácnosti jednotlivců ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

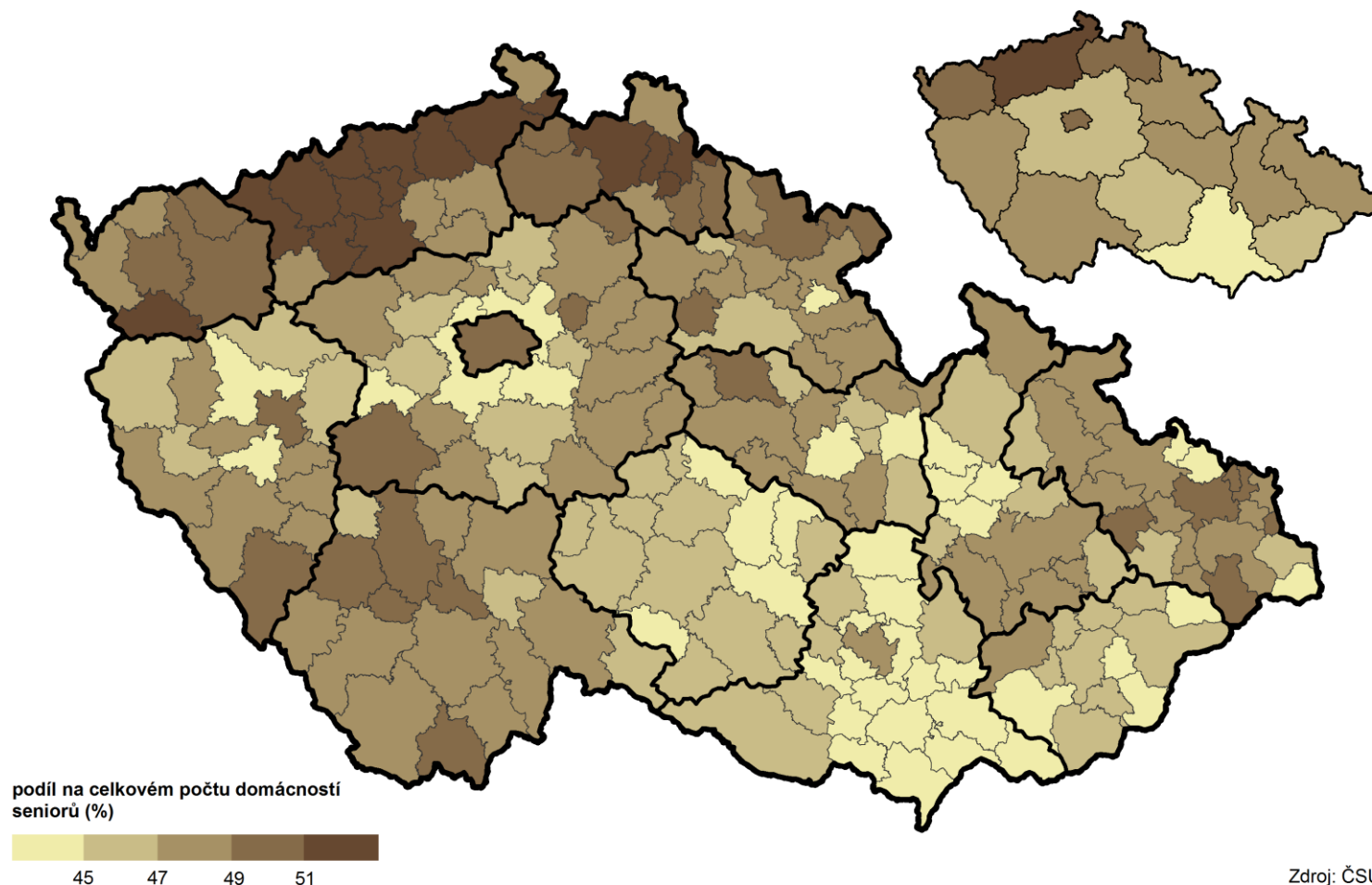

- Nižší podíl domácností jednotlivců-seniorů na celkovém počtu domácností jednotlivců na Pardubicku souvisí s celkově vyšším zastoupením domácností jednotlivců (nejen mezi seniory).

Domácnosti jednotlivců

- Z 25,3 tis. domácností seniorů jednotlivců tvoří domácnosti žen 76 %, přitom nejvíce je žen ve věku 75 a více let (59 % ze všech samostatně hospodařících žen).
- samostatně hospodařící muži-senioři:
  - 10 % svobodných
  - 16 % ženatých
  - 21 % rozvedených
  - 53 % ovdovělých
- samostatně hospodařící ženy-seniorčky:
  - 4 % svobodných
  - 4 % vdaných
  - 12 % rozvedených
  - 80 % ovdovělých

Domácnosti jednotlivců z domácností seniorů ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

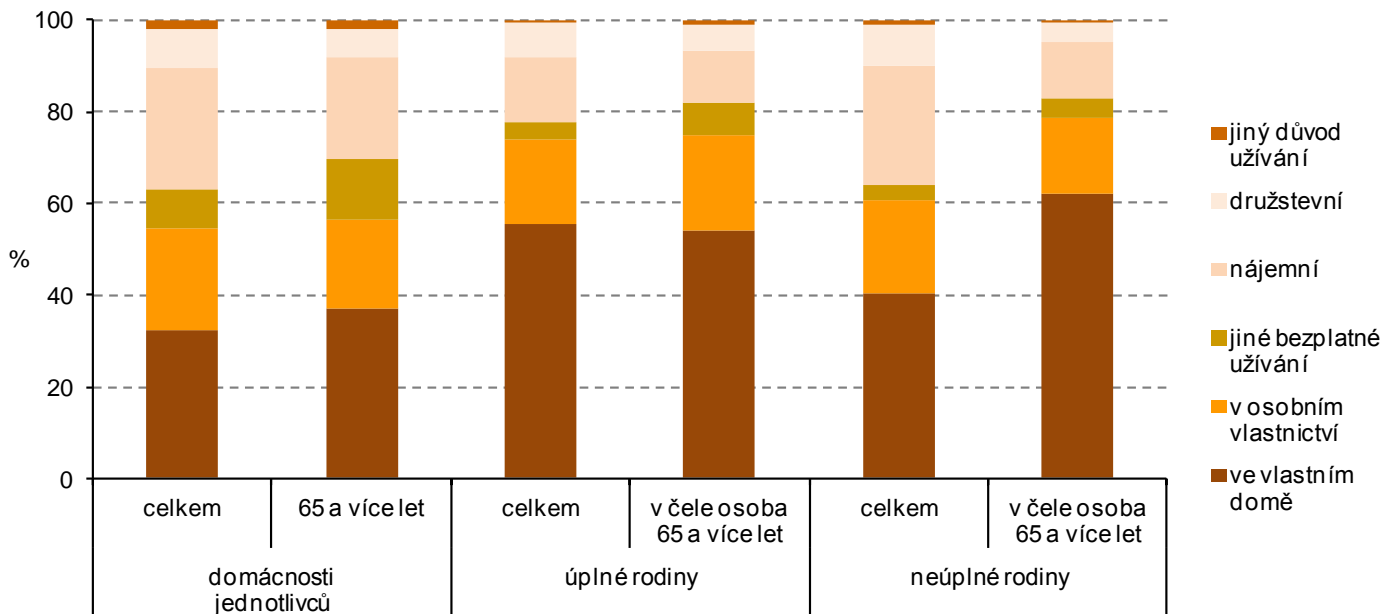
Zdroj: ČSÚ

- Nejnižší podíl domácností jednotlivců-seniorů na celkovém počtu domácností seniorů je na Litomyšlsku a Lanškrounsku.

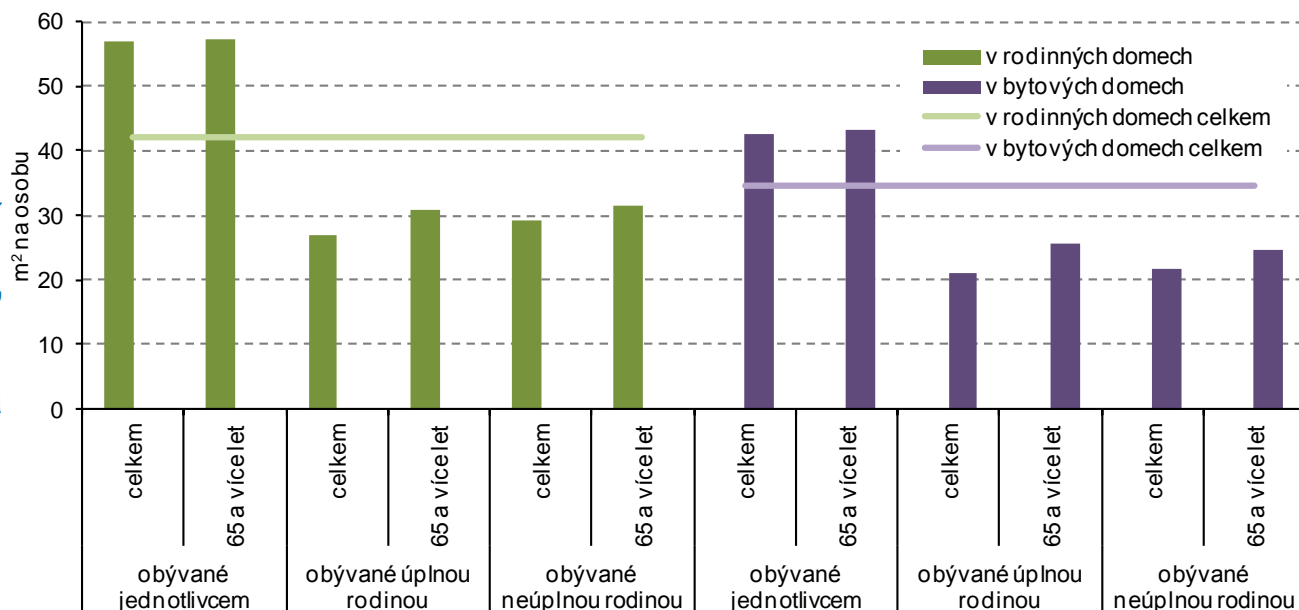
Bydlení seniorů

- 28,5 % seniorů žije samostatně v bytě, nejvíce na Pardubicku a Žambersku.
- Domácnosti seniorů-jednotlivců žijí častěji v bytech se sníženou kvalitou, vybavení jejich domácností počítáčem je třetinové oproti rodinným domácnostem seniorů.
- Úplné rodiny seniorů žijí oproti neúplným rodinám častěji v bytech v osobním vlastnictví, popř. v družstevních bytech, domácnosti jednotlivců v nájemních bytech.
- Byty seniorů-jednotlivců jsou menší než byty obývané rodinami seniorů, avšak na samostatně bydlícího seniora připadá téměř dvojnásobná obytná plocha oproti seniorovi žijícímu v rodinné domácnosti.

Domácnosti seniorů bydlící v bytech podle typu domácnosti a právního důvodu užívání bytu v Pardubickém kraji podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

Průměrná obytná plocha bytů obývaných domácnostmi seniorů podle typu domácnosti, věku osoby v čele a druhu domu v Pardubickém kraji podle SLDB 2011

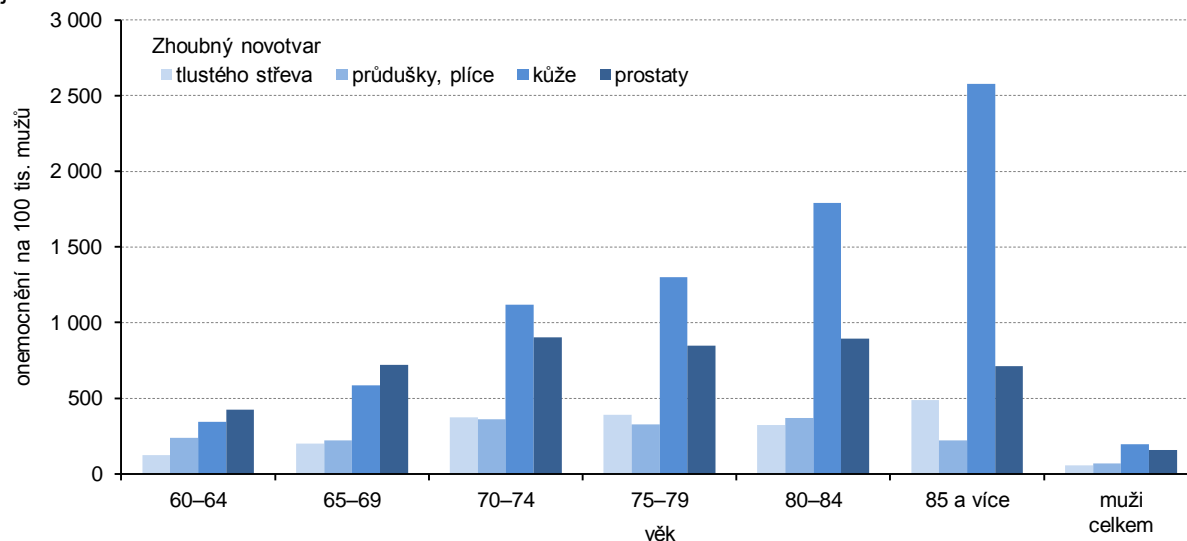

Zdravotní stav seniorů – hlášená onemocnění

- Data z Národního onkologického registru jsou zveřejňována s časovým zpožděním, poslední jsou z roku 2011.
- Četnost hlášených onemocnění novotvary je v kraji podprůměrná u mužů i žen.
- S rostoucím věkem se zvyšuje počet hlášených onemocnění novotvary (na 100 tis. obyvatel stejného věku), a to především rakoviny kůže a tlustého střeva, u mužů do 75 let též prostaty a u žen do 75 let prsu a těla děložního.
- Mezi evidovanými pacienty výrazně roste počet seniorů s hypertenzí.
- Roste i celkový počet diabetiků, ale údaje o podílu seniorů na tomto růstu nejsou k dispozici.

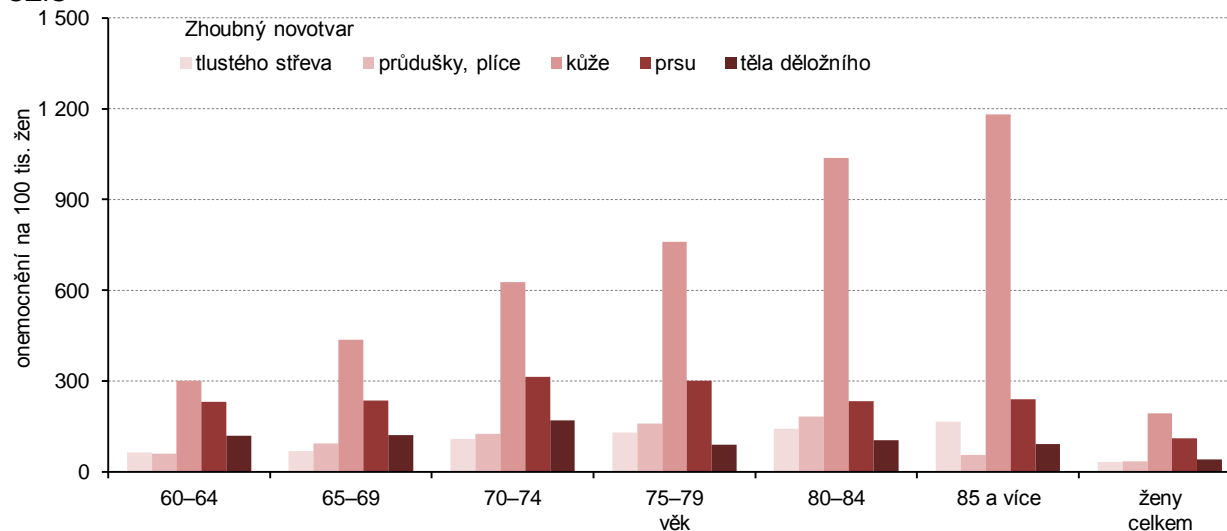
Hlášená onemocnění vybranými druhy zhoubných novotvarů na 100 tisíc mužů v Pardubickém kraji v roce 2011

Zdroj: ÚZIS

Hlášená onemocnění vybranými druhy zhoubných novotvarů na 100 tisíc žen v Pardubickém kraji v roce 2011

Zdroj: ÚZIS

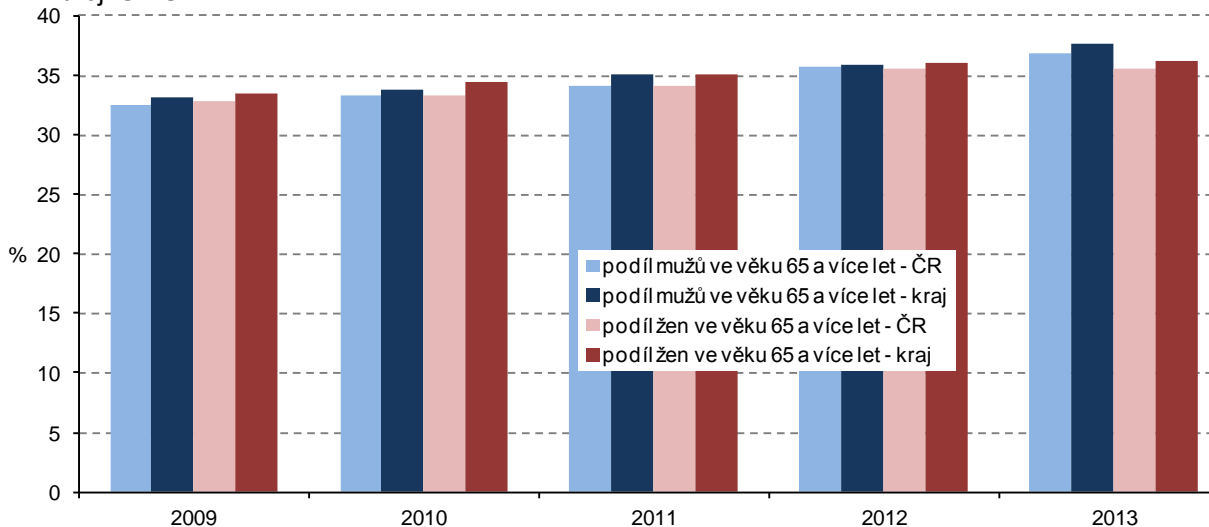

Nemocnice

- Senioři tvoří více než třetinu všech hospitalizovaných v nemocnicích – v kraji muži 37,7 %, ženy 36,3 %.
- Se zvyšujícím se věkem seniorů se prodlužuje průměrná ošetrovací doba – u osob nad 85 let je proti průměru dvojnásobná; současně klesá podíl operovaných.

Podíl hospitalizovaných osob v nemocnicích ve věku 65 a více let s bydlištěm v Pardubickém kraji na celkovém počtu hospitalizovaných v letech 2009 až 2013 podle pohlaví

Zdroj: ÚZIS

Léčebny dlouhodobě nemocných

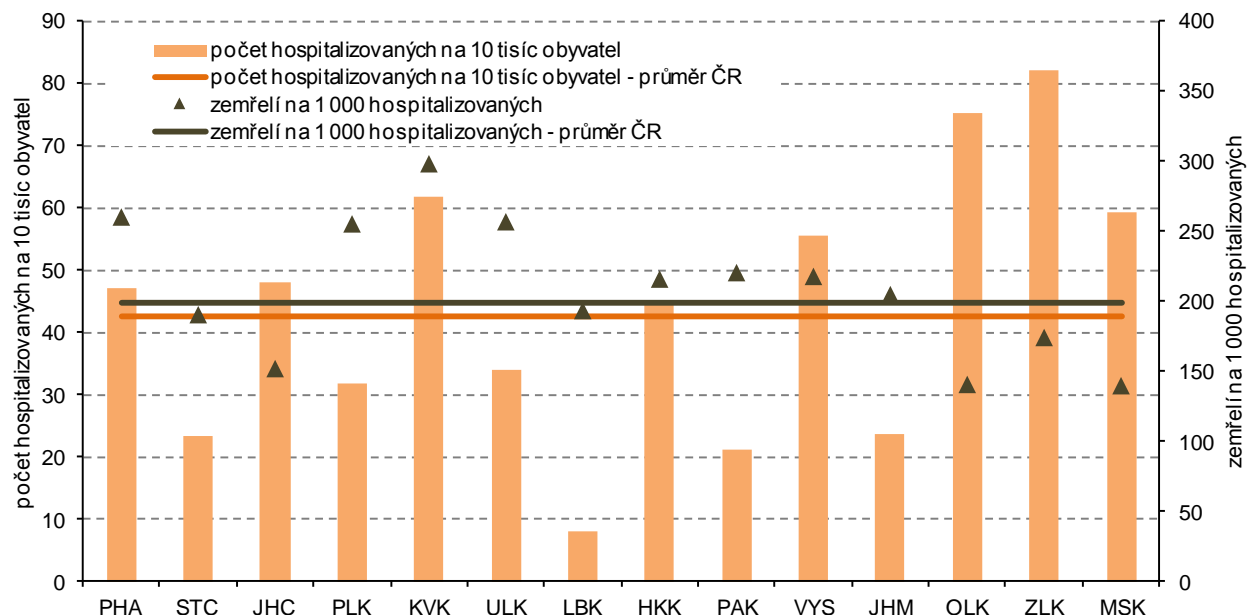
- V přepočtu na obyvatele je počet hospitalizovaných v kraji 2. nejnižší.
- Umírá zde každý čtvrtý hospitalizovaný pacient, přitom v ČR každý pátý.

Hospice

- Jediný hospic, počet hospitalizovaných seniorů na tisíc obyvatel stejného věku je nejvyšší v ČR – kraj 4,4, ČR 2,1.

Hospitalizované osoby v léčebnách dlouhodobě nemocných podle krajů v roce 2013

Zdroj: ÚZIS

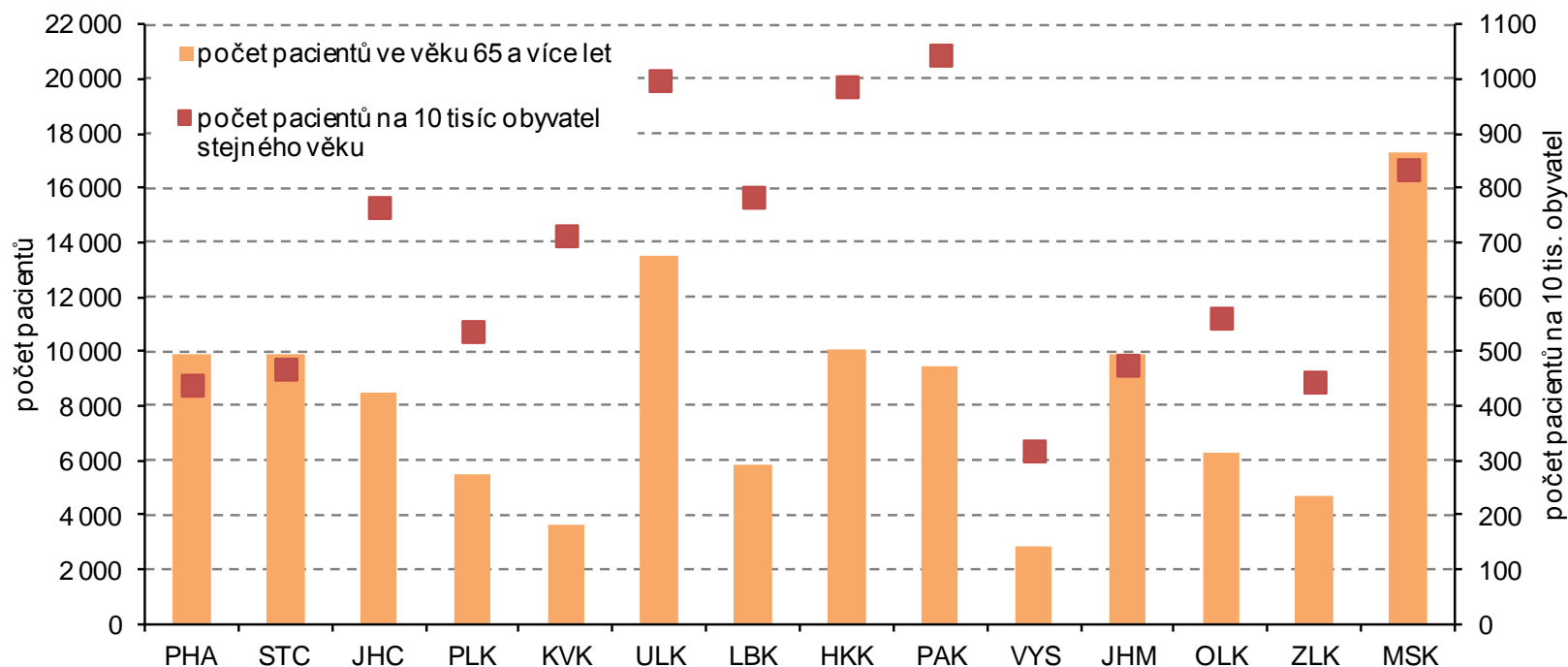

Domácí zdravotní péče

- Ze všech pacientů, kterým je domácí zdravotní péče poskytována, tvoří senioři 85 %.
  - Péče je v kraji poskytována každé desáté osobě ve věku 65 a více let, jde o nejvyšší podíl v ČR; celostátní průměr je překročen o třetinu.
  - Na pacienta připadá v průměru 70 návštěv zdravotnického pracovníka za rok a během 1 návštěvy jsou provedeny v průměru 2 úkony.
-
- Domácí zdravotní péče se u seniorů zaměřuje především na pacienty s chronickým onemocněním a na domácí hospicovou péči.
  - V roce 2013 se počet seniorů s hospicovou péčí výrazně snížil.

Pacienti domácí zdravotní péče ve věku 65 a více let v krajích v roce 2013

Zdroj: ÚZIS

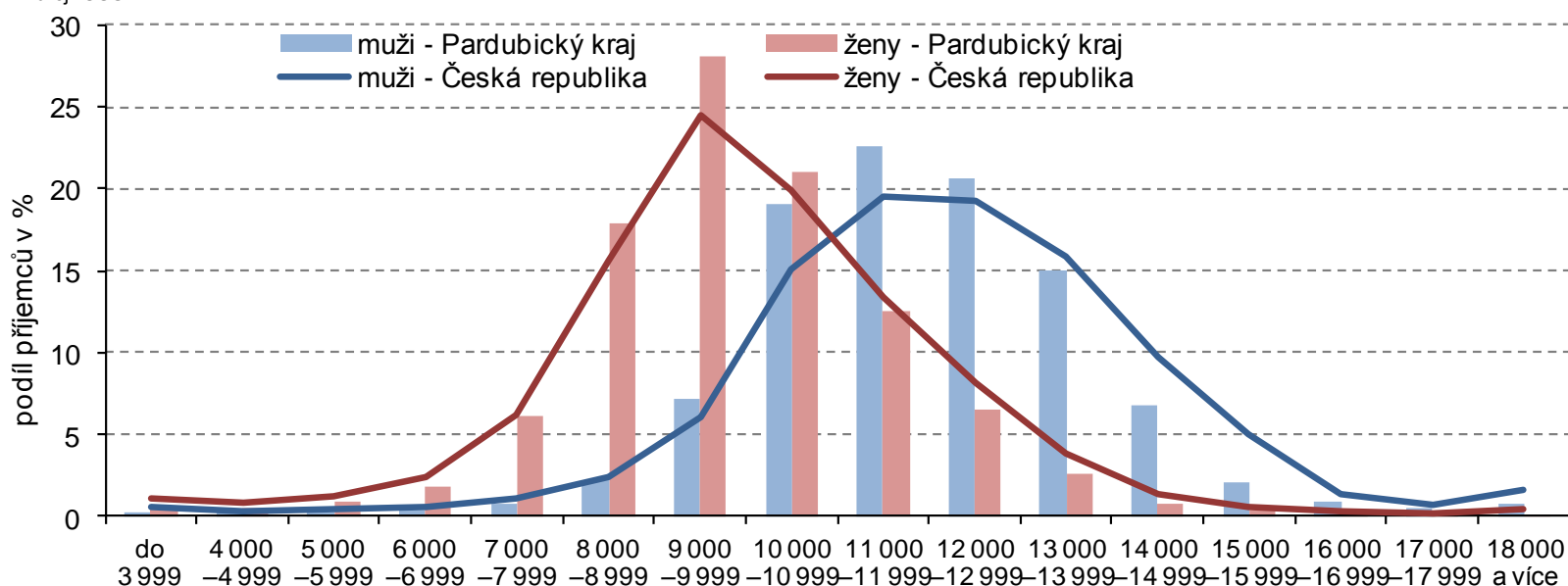

Důchodci, důchody

- Z dlouhodobého pohledu počet příjemců starobních důchodů neustále narůstá, meziroční přírůstek průměrného starobního důchodu se v posledních letech zpomaluje.
- 87,6 tis. osob v kraji pobírá (dle ČSSZ v prosinci 2014) starobní důchod bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým (z toho 53 % žen), dalších 31 tis. důchod v souběhu (z toho 85 % žen).
- V kraji jsou oproti republikové struktuře více zastoupeni muži pobírající penzi ve výši 10 až 12 tis. a méně muži s penzí nad 13 tis. Kč; u žen nejsou rozdíly oproti republikové struktuře tak výrazné (největší převahu v kraji mají ženy s penzí 9 až 10 tis. Kč).

Příjemci starobního důchodu (bez souběhu) podle jeho výše v Pardubickém kraji a ČR v prosinci 2014

Zdroj: ČSSZ

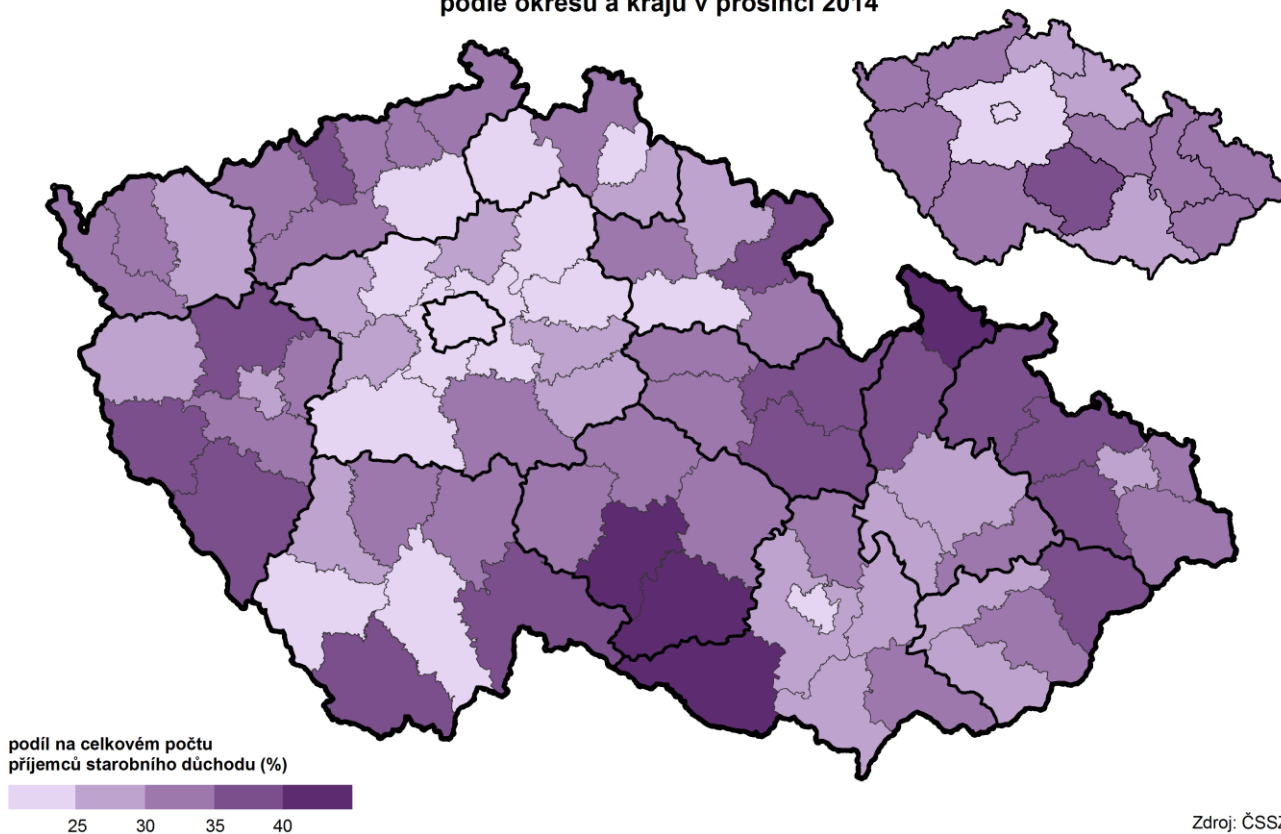
- Průměrný důchod mužů v kraji (11 930 Kč v prosinci roku 2014 – bez souběhu) byl v mezikrajském srovnání 3. nejnižší.
- Důchod žen (o 2 tis. Kč méně oproti mužům) se řadil doprostřed mezi kraji.

Důchodci, důchody

- Dlouhodobě nejvyšší starobní důchody v kraji jsou typické pro okres Pardubice (v roce 2014 u důchodů bez souběhu o 150 Kč více oproti průměru kraje), nejnižší důchody pro okres Svitavy (o 157 Kč pod krajským průměrem a zároveň o 307 Kč méně než na Pardubicku).
- Mezi všemi 76 okresy ČR (bez Prahy) se na nejhorší pozici (9. nejnižší) řadí penze mužů v okrese Svitavy, na nejlepší pozici důchody žen v okrese Pardubice (16. nejvyšší).

- V čase neustále roste podíl příjemců předčasných starobních důchodů, v Pardubickém kraji je tento podíl dlouhodobě druhý nejvyšší (34 %) za Krajem Vysočina a nejvyšší v okresech Svitavy a Ústí nad Orlicí (37 %).

Příjemci předčasných starobních důchodů (bez souběhu)
podle okresů a krajů v prosinci 2014

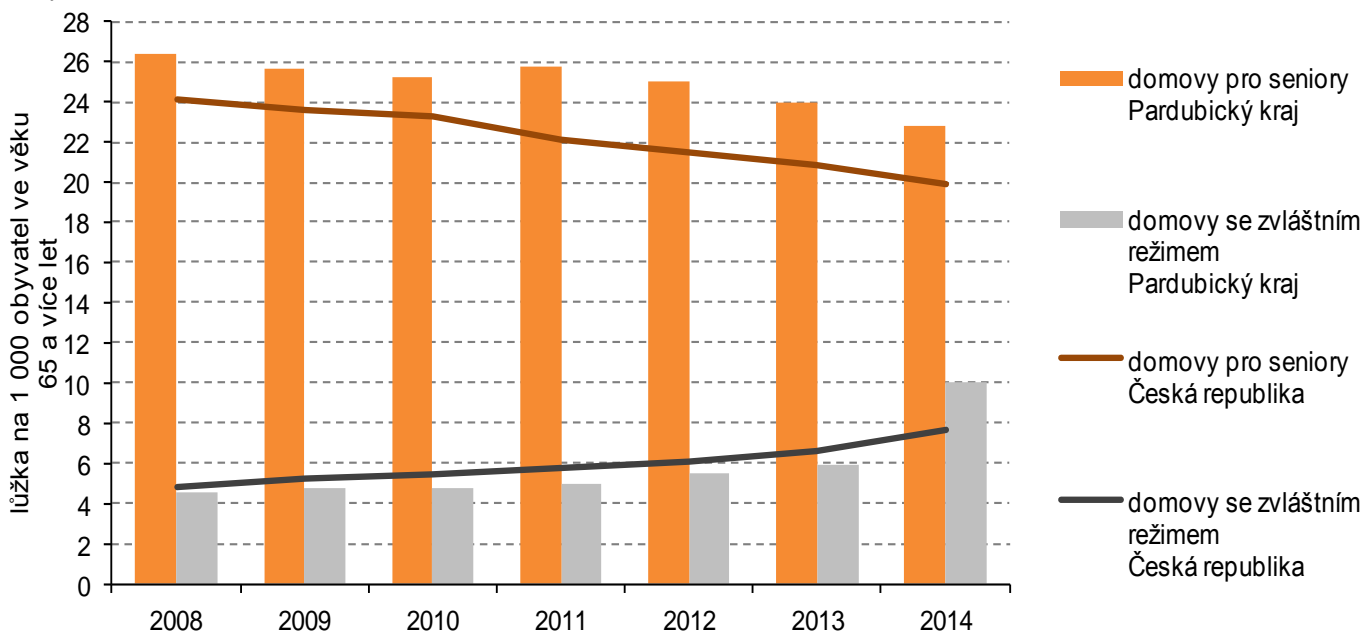

Pobytové sociální služby

- Na krajské i celorepublikové úrovni lze v domovech pro seniory sledovat postupný pokles počtu lůžek v přepočtu na obyvatelstvo ve věku 65 a více let doprovázený opačným trendem v případě domovů se zvláštním režimem.

Lůžka ve vybraných typech zařízení sociální péče v Pardubickém kraji a ČR v letech 2008 až 2014

Zdroj: MPSV

- Nejvyšší absolutní počet lůžek i jejich počet na 1 000 osob ve věku 65 a více let je v domovech pro seniory v okrese Ústí nad Orlicí, nejméně na Pardubicku.
- Početně nejvíce domovů se zvláštním režimem poskytuje své služby v okrese Chrudim, kde na tisíc seniorů připadá dvojnásobný počet lůžek ve srovnání s krajským průměrem.
- V domovech pro seniory počet neuspokojených žadatelů meziročně kolísá, v domovech se zvláštním režimem sledujeme stále narůstající počet odmítnutých žadatelů.

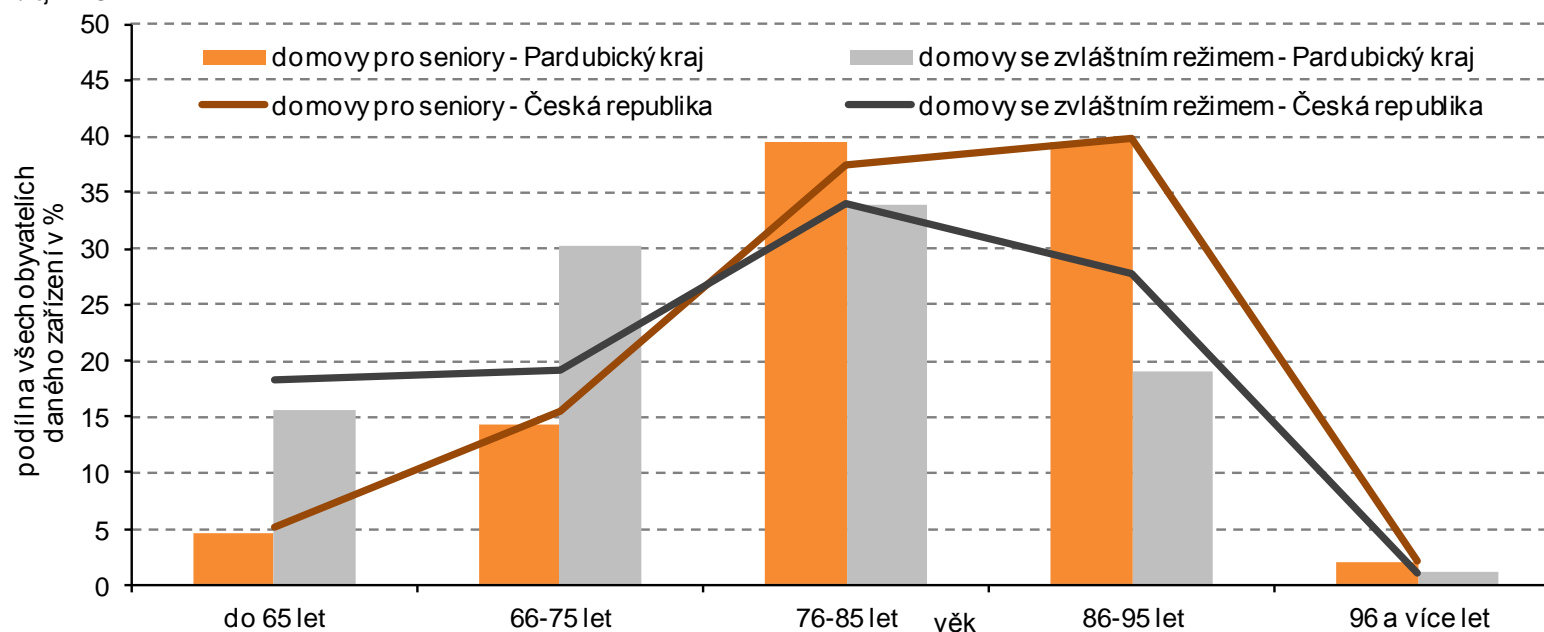

Pobytové sociální služby

- Největší zastoupení v domovech pro seniory mají osoby ve věkové kategorii 86 až 95 let –
– v kraji ke konci roku 2014 celkem 39,6 % při republikovém podílu 39,8 %.
- Služby domovů se zvláštním režimem určených pro osoby s demencí využívají oproti domovům pro seniory častěji mladší osoby.
- Nejvyšší podíl v domovech se zvláštním režimem v kraji i celé ČR mají osoby ve věku 76 až 85 let (ke konci roku 2014 přibližně jednou třetinou).
- Ve struktuře obyvatel domovů se zvláštním režimem nacházíme mnohem vyšší zastoupení osob s úplnou závislostí na pomoci jiné osoby.

Obyvatelé vybraných typů zařízení sociální péče podle věku v Pardubickém kraji k 31. 12. 2014

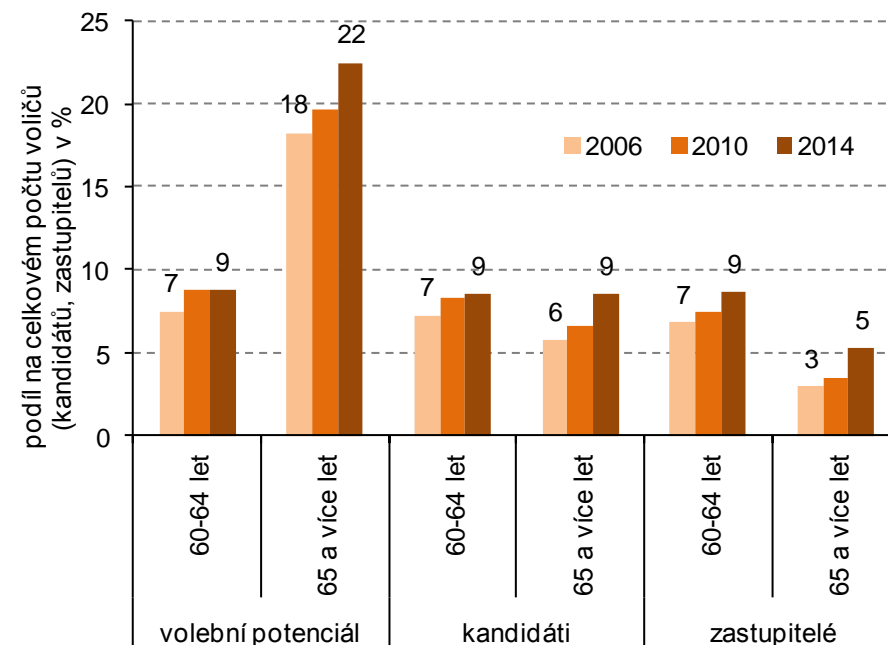
Zdroj: MPSV

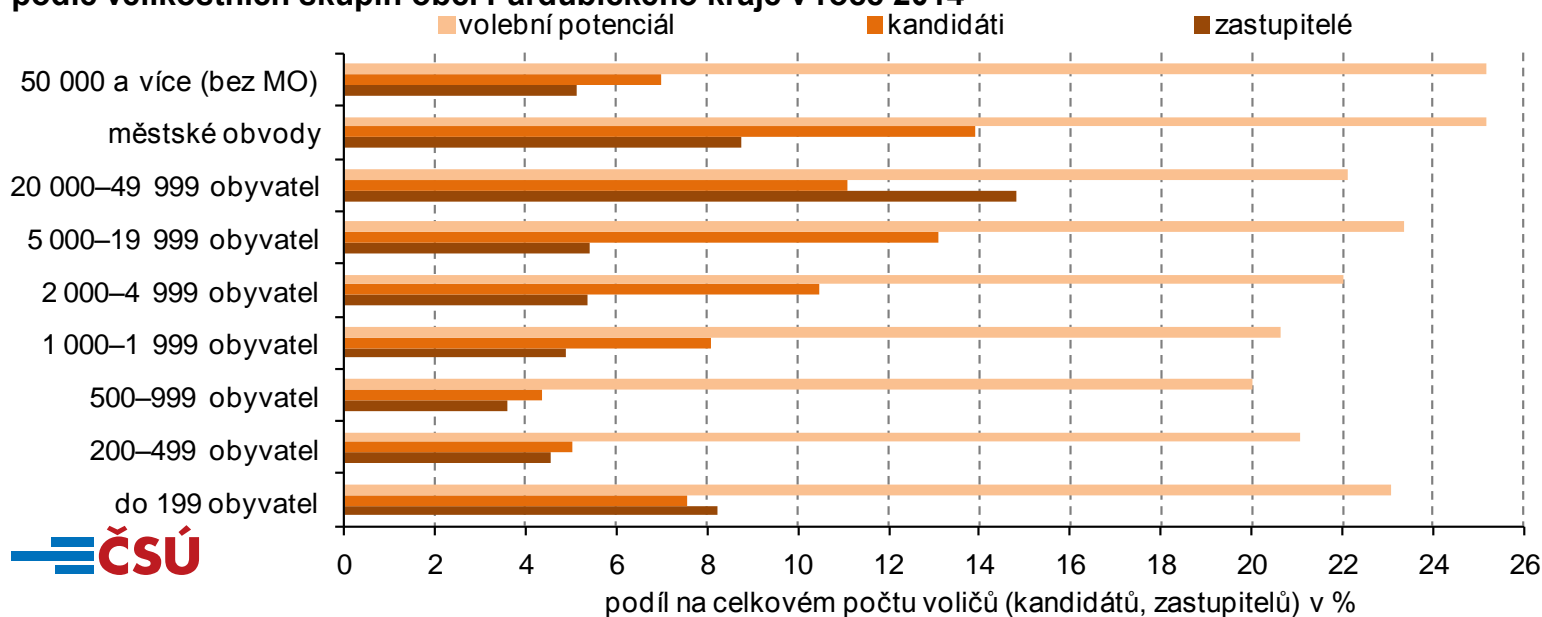
Senioři ve volbách

- V návaznosti na stárnutí populace roste i podíl seniorů mezi potenciálními voliči.
- Postupně se rovněž zvyšuje zastoupení seniorů mezi kandidáty i zvolenými zastupiteli.
- Do komunální politiky v seniorském věku vstupují stále častěji i ženy.
- S rostoucí velikostí obce se zastoupení kandidátů v seniorském věku v komunálních volbách zvyšuje.

60letí a starší voliči, kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev Pardubického kraje

65letí a starší voliči, kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle velikostních skupin obcí Pardubického kraje v roce 2014

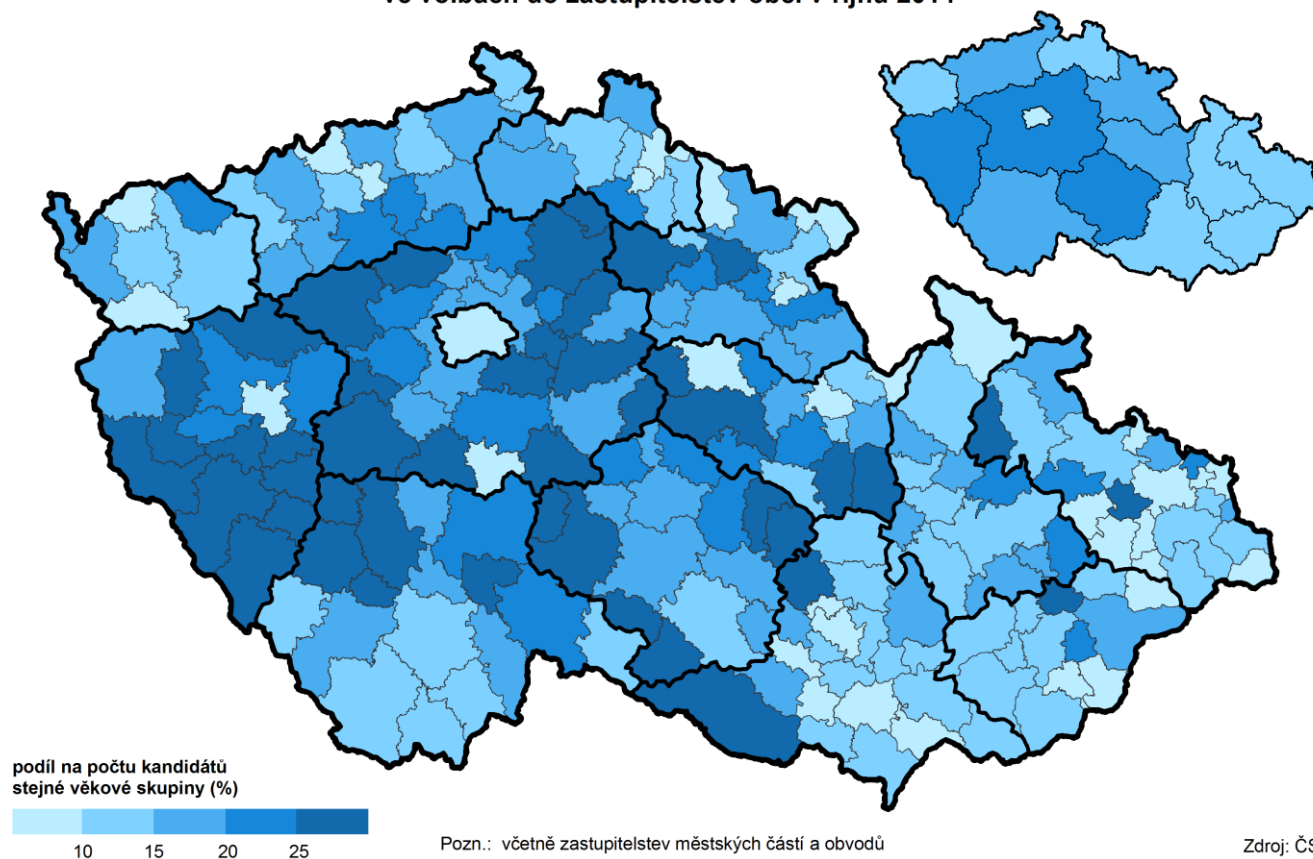

- Zvolení zastupitelé v seniorském věku mají nadprůměrný podíl v nejlidnatějších městech kraje, ale i v nejmenších obcích.

Senioři ve volbách

- Největší volební potenciál mají voliči v seniorském věku ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Pardubice, Hlinsko a Česká Třebová (> 23 %).
- Nejvyšší (> 10 %) podíl měli ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2014 kandidáti ve věku 65 a více let na Holicku a Českořebovsku.
- Jestliže na Králicku nebyl v době voleb žádný zvolený zastupitel ve věku 65 a více let, na Moravskotřebovsku zaujímali zastupitelé-senioři více než osmiprocentní podíl.
- Nejvíce zastupitelů ve věku 65 a více let na 100 kandidátů téhož věku připadlo v roce 2014 na Moravskotřebovsku a Přeloučsku (přibližně 32 %), nejméně (s vědomím nulového počtu zastupitelů-seniorů na Králicku) na Orlickoústecku a Pardubicku (méně než 10 %).

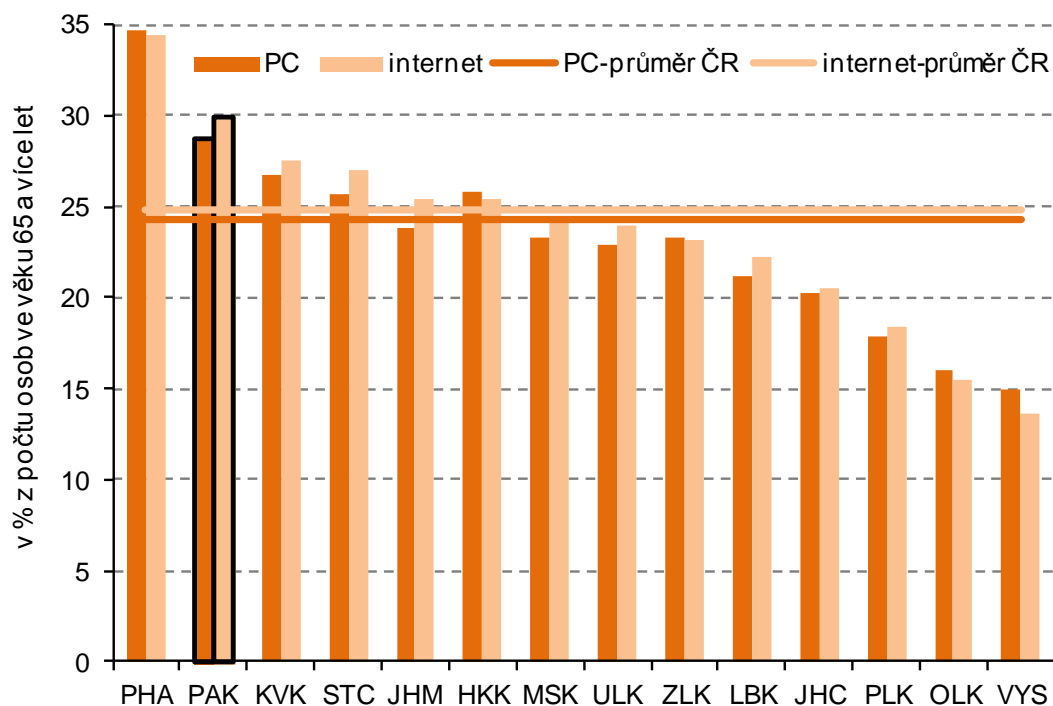
Zvolení zastupitelé z počtu kandidátů ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů ve volbách do zastupitelstev obcí v říjnu 2014

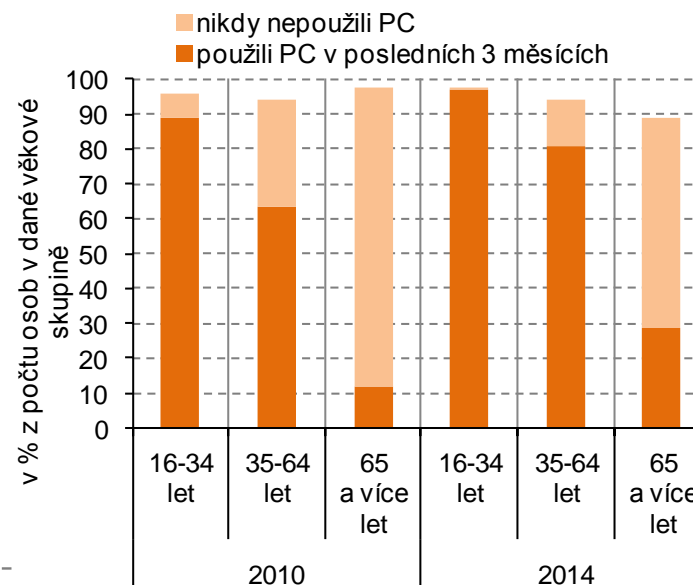
Senioři a informační technologie

- Podíl uživatelů PC i internetu mezi seniory neustále narůstá (v kraji rychleji než v průměru za celou ČR), rychleji přitom roste podíl uživatelů internetu.
- V roce 2014 v kraji používalo PC 29 % osob ve věku 65 a více let, internet 30 % (v obou případech jde o 2. nejvyšší podíl mezi kraji ČR za Hl. m. Prahou).

Jednotlivci ve věku 65 a více let, kteří použili PC a internet v posledních 3 měsících podle kraje v roce 2014

Jednotlivci podle použití osobního počítače podle věku v Pardubickém kraji

- Oproti roku 2010 se podíl uživatelů PC mezi seniory v kraji zvýšil o 17 procentních bodů a internetu o 20 p.b.

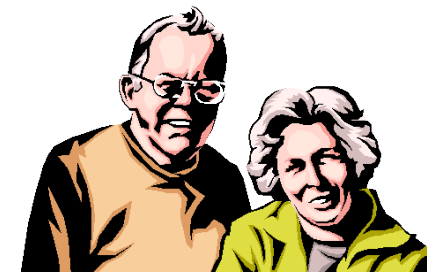
Institucionální péče o seniory

Politika přípravy na stárnutí v ČR

- Koordinátorem politiky přípravy na stárnutí v České republice je MPSV => strategický dokument Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017 vč. Podkladové studie.
- Rada vlády pro seniory a stárnutí populace – zřízena v roce 2006 jakožto poradní orgán vlády; Rada seniorů ČR - občanské sdružení (spolek) založeno v roce 2005.

Péče o seniory v regionu

- Program rozvoje Pardubického kraje
- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb, Akční plány
- Komunitní plán sociálních a souvisejících služeb na období 2013 – 2016
- Neziskové organizace
- Církevní charitní činnost
- Dobrovolnická činnost

KONTAKTY

*Kontakt
pro
objednávky
publikací
a dalších
služeb
ČSÚ*

Kontaktní osoba	Telefon	E-mail
Oddělení informačních služeb	466 743 480	infoservispa@czso.cz ←
Ing. Hedvika Fialová	466 743 418	hedvika.fialova@czso.cz
Ing. Monika Mikanová	466 743 421	monika.mikanova@czso.cz
RNDr. Petr Dědič	461 541 129	petr.dedic@czso.cz
Dana Bílková	466 743 433	dana.bilkova@czso.cz

Úřední hodiny: PO, ST: 8-17 hod., v ostatní pracovní dny po předchozí domluvě

Děkujeme za pozornost